

Jelentés az Egyezmény megvalósításáról és az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára felkerült elemek helyzetéről

ICH-10 formanyomtatvány

Jelen dokumentum elérhető az alábbi internetcímen:

<http://www.unesco.org/culture/ich/en/forms/>

A jelentési kötelezettség áttekintése

1. A Résztes Államok időszakonként benyújtanak a Bizottságnak:
 - a. Jelentést az Egyezmény nemzeti szintű megvalósításáért megtett intézkedésekről, melynek tartalmaznia kell a jelentést a területén található, az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára felvett elemek jelenlegi helyzetéről;
 - b. Jelentést a területén található, a sürgős védelmet igénylő örökség listájára felvett elemek helyzetéről.
2. A Bizottságnak tett jelentésnek az Egyezmény nemzeti szintű megvalósításáról (ICH-10 formanyomtatvány) be kell érkeznie az UNESCO-hoz a Résztes Állam Egyezményt ratifikáló, elfogadó vagy jóváhagyó okmányainak letétbe helyezésétől számított hatodik év december 15-ig, illetve minden azt követő hatodik évben.
3. Az Egyezményen kívüli államok, melyek területén a Reprezentatív listára felvett, Mesterműnek nyilvánított elemek találhatóak, és amelyek elfogadták az ezzel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket, nyújtsanak be jelentést a Bizottságnak ezekről az elemekről 2014-ben és minden hatodik évben ezután. A jelentés elkészítéséhez használják az ICH formanyomtatvány A, C és D szakaszait.

A jelentések átvétele és feldolgozása

4. A jelentéseket a Bizottság munkanyelveinek egyikén, angolul vagy franciául kell az államoknak benyújtaniuk, az ICH-10 formanyomtatvány kitöltésével. A résztes államokat ugyanakkor arra ösztönzik, amennyiben lehetséges, mindkét nyelven nyújtsák be jelentésüket. Az eredeti, aláírt példányokat az alábbi címre küldjék:

UNESCO Intangible Cultural Heritage Section

Culture Sector

1, rue Miollis

75732 Paris Cedex 15

France

Tel: +33 (0) 1 45 68 43 95

E-mail: ich-reports@unesco.org

Fax: +33 (0) 1 45 68 57 52 (kizárólag levelezés céljából, nem a jelentések beküldésére)

A jelentéseket, lehetőség szerint, elektronikus formában is el kell küldeni: CD-ROM-on vagy az interneten keresztül. Az elektronikus dokumentumok a standard .rtf vagy .doc kiterjesztésben készüljenek, 10-es, vagy annál nagyobb betűméretet használva.

5. A jelentésnek az állam nevében hivatalos aláírásra jogosult aláírásával kell záródnia.
6. A Résztes Államok jelentéseinek beérkezését követően a Titkárság iktatja azokat és visszajelzi beérkezésüket és megvizsgálja hiánytalanságukat. Ha valamelyik jelentés hiányos (pl. Ha nem tartalmaznak elegendő információt ahhoz, hogy a Bizottság megfontolhassa őket), a Titkárság felszólítja a Résztes Államot hiánypótlás mikéntjére.

7. A Titkárság továbbít egy áttekintést az összes beérkezett jelentésről a Bizottságnak, annak minden rendes ülése előtt. Az áttekintést és a jelentéseket is elérhetővé teszik a Részes Államok számára.
8. Az ülést követően, melyen a Bizottság a beérkezett jelentéseket értékeli, elérhetővé teszik azokat a nyilvánosság számára is, kivéve, ha kivételes esetekben a Bizottság másképp nem határoz.
9. A jelentésekben a Részes Államoknak a formanyomtatvány egyes részeinek megfelelően kell leírniuk, megmagyarázniuk vagy bemutatniuk az elemet, és hogy azzal mi történt stb., nem pedig egyszerűen kijelentéseket vagy állításokat megfogalmazni. A deklaratív állításokat szilárdan alá kell támasztani bizonyítékokkal és magyarázatokkal.
10. Az egyes tételeknél szolgáltatott információ esetében, amennyiben nem áll rendelkezésre információ egy adott tételről, az információ megszerzéséért, kereséséért folytatott kezdeményezéseket és a felmerülő nehézségeket kell meghatározni és ismertetni.

A Részes Államoknak be kell nyújtaniuk jelentést:	
<i>Az Egyezmény megvalósításáról és az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára felkerült elemek helyzetéről</i>	Complete this ☐ Form ICH-10
<i>A sürgős védelmet igénylő szellemi kulturális örökség listájára felkerült elem helyzetéről</i>	Do not use this form, please complete ☐ Form ICH-11

Form ICH-10

Jelentés az Egyezmény megvalósításáról és az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára felkerült elemek helyzetéről

Az ICH-10-es formanyomtatvány 4 részből áll: A. Fedőlap; B. Intézkedések az Egyezmény végrehajtására nemzeti szinten; C. A reprezentatív listán szereplő elem helyzete; és D. Aláírás az állam nevében.

A Résztes Államoknak ki kell tölteniük mind a négy részt. A Nem Résztes Államok a reprezentatív listára 2008-ban felkerült elemükről szóló jelentésben ki kell töltsék az A, C és D részt, de beszámolhatnak a B részhez tartozó intézkedésekről is.

A.	Fedőlap
A.1.	A jelentést benyújtó állam <i>A nem résztes államok, akik a reprezentatív listán szereplő elemükről készítik a jelentést, fel kell tüntessék az állam neve mellett a "Nem résztes állam" megjelölést</i>
	Magyarország
A.2.	A ratifikációs, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási dokumentum letétbe helyezéseinek időpontja <i>Ez az információ elérhető a www.unesco.org/culture/ich weboldalon.</i>
	17/03/2006
A.3.	Elemek a Sürgős védelmet igénylő szellemi kulturális örökség jegyzékén, amennyiben van ilyen <i>Kérjük, sorolják fel az országuk sürgős védelmet igénylő szkő listán szereplő összes elemét a felvétel évével együtt; ha multinacionális elemről van szó, kérjük sorolják fel a többi érintett államot.</i>
	Nincsen
A.4.	A Reprezentatív listán szereplő elemek, amennyiben van ilyen <i>Kérjük, sorolják fel az országuk Reprezentatív listán szereplő összes elemét a felvétel évével együtt; ha multinacionális elemről van szó, kérjük sorolják fel a többi érintett államot.</i>
	Busójárás Mohácson – maszkos farsangvégi télűző szokás (2009)
A.5.	A szellemi kulturális örökség megőrzését célzó programok, projektek és tevékenységek, amennyiben van ilyen <i>Kérjük, sorolják fel valamennyi programot, projektet és tevékenységet az országukból, amelyet a Bizottság promóciós célokra, a 18. cikkel összhangban kiválasztott, a kiválasztás évével együtt; multinacionális programok estében kérjük sorolják fel a többi érintett államot.</i>
	Táncház módszer, mint a szellemi kulturális örökség átörökítésének magyar modellje (2011)
A.6.	A jelentés összefoglalása <i>Kérjük, adjon rövid összefoglalást a jelentésről, mely az általános olvasók számára is</i>

lehetővé teszi az Egyezmény végrehajtásáért nemzeti szinten tett intézkedések általános helyzetének megértését.

Nem haladhatja meg az 500 szót.

Magyarországon már az Egyezmény ratifikálása előtt is kiterjedt szellemi örökségvédelem zajlott, így a nagy hagyományú néprajzi kutatások, a szerteágazó népművészeti mozgalmak és a fejlett múzeumi hálózat szilárd alapul szolgált a szellemi kulturális örökség Egyezmény megvalósításának folyamatához.

Az Egyezmény ratifikálása utáni első lépésként a megvalósítás folyamata intézményi és strukturális háttérének biztosítására megalapították a szellemi kulturális örökségvédelem felelős testületét, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság ([Hungarian National Commission for UNESCO](#)) Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottságát, mely a mindenkori kultúráért felelős miniszter tanácsadó testülete. A szakbizottság javaslatai alapján a mindenkori kultúráért felelős miniszter dönt a szellemi örökségvédelem kérdéseiben.

Emellett 2009-ben létrehozták a Szabadtéri Néprajzi Múzeum ([Hungarian Open Air Museum](#)) részeként a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságát ([Department of Intangible Cultural Heritage](#)), mely állami feladatként végzi az Egyezmény megvalósítása folyamatának koordinálását, kezeli a nemzeti listákat, elkészíti az UNESCO felterjesztéseket a Szakbizottság döntése nyomán, koordinálja a szakmai hálózatokat, s 2012-től a Szakbizottság titkársági feladatait is ellátja. Az Igazgatóság kiemelten kezeli az országos szintű tudatosítás és örökségvédelem fontosságának kérdését. E célból megyei, országos és nemzetközi szintű tájékoztató és közösségi fórumokat, országos és nemzetközi közösségi bemutatkozási alkalmakat és találkozókat illetve vándorkiállítást rendez.

Az örökség nemzeti szintű kezelésére a Szakbizottság javaslatára a miniszter két listát hozott létre: a Szellemi Kulturális Örökség Magyar Nemzeti Jegyzékét ([National Inventory of ICH](#)) és a Jó Gyakorlatok Nemzeti Regiszterét ([National Register of Best Safeguarding Practices](#)). Mindkét jegyzékre folyamatos a jelölő nyomtatványok benyújtása. A Szakbizottság évente két alkalommal ülésezik és ekkor készíti elő döntési javaslatait a már beérkezett jelölésekről. A végső döntés a listára vételről a mindenkori kultúráért felelős miniszter kezében van. Évente egy alkalommal, a Kulturális Örökség Napjai megnyitó ünnepségének keretében kerül sor az elmúlt évben listára került elemek miniszteri kihirdetésére és az ezt tanúsító oklevelek átadására.

Az Egyezmény megvalósítása kiterjedt szakmai hálózatok segítségével történik, melynek egyik bázisa a szellemi kulturális örökség megyei referenseinek rendszere, amelynek tagjai kapcsolatban állnak mind a közösségekkel, mind pedig a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságával, így a helyi örökségvédelem kulcsemberei.

A magyarországi megvalósítás alapelve, hogy a felterjesztéseket minden esetben a közösségeknek maguknak kell kezdeményezni, a felterjesztési dokumentációt s a védelmi intézkedéseket is főképp nekik kell összeállítani illetve kidolgozni, hiszen az erős, öntudatos közösségek szándéka, akarata és részvétele nélkül a szellemi kulturális örökségvédelem megvalósíthatatlan feladat volna. Miután a közösség tagjai maguk állítják össze a jelölési dokumentációt, így elmondható, hogy a közösségi részvétel megkövetelt feltétel. A jelölések értékelése során mind a SZKÖI, mind pedig a független szakértők és a Szakbizottság is kiemelten ellenőrzi és értékeli a közösség legszélesebb körű hozzájárulását, s a enélkül semmiféle, az elemet érintő döntés nem történhet.

B. Az Egyezmény végrehajtása érdekében tett intézkedések

Az egész B részben az "intézkedések" kifejezés a megfelelő jogi, műszaki, igazgatási és pénzügyi intézkedésekre értendő, melyeket vagy az állam tett, vagy az állam segítségével a civil társadalom vállalt, ideértve a közösségeket, csoportokat és adott esetben az egyéneket. Az állam, ahol ez releváns, ismertesse az arra irányuló erőfeszítést, amely által biztosítják azoknak a közösségeknek, csoportoknak és adott esetben egyéneknek a lehető legszélesebb körű részvételét, akik létrehozzák, fenntartják és továbbadják a szellemi kulturális örökséget, illetve az ő aktív közreműködésüket a kulturális örökség kezelésében (az Egyezmény 15. cikke).

B.1.	<p>Intézményi feltételek a szellemi kulturális örökség megőrzésére</p> <p><i>Készítsenek jelentést a szellemi kulturális örökség megőrzése intézményi feltételeinek erősítésére szolgáló intézkedésekről, az Egyezmény 13. cikkének, illetve a Működési irányelvek 99. paragrafusának leírása alapján.</i></p>
B.1a	<p>A szellemi kulturális örökség megőrzésének illetékes szervei</p> <p><i>Minden államnak "ki kell jelölnie vagy létre kell hoznia egy vagy több, a saját területén található szellemi kulturális örökség védelméért felelős szakértői testületet" (13. cikk). Kérjük, jelöljék meg ezt a szervet vagy szerveket, valamint azok teljeskörű elérhetőségét.</i></p>

Magyarország két évi közigazgatási és szakmai előkészítés után 2006-ban a XXXVIII. kihirdető törvény megalkotásával lehetővé tette a dokumentum ratifikálását.

A szellemi kulturális örökség megőrzésének illetékes szervei Magyarországon:

- I. UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottsága
- II. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága

I.

2008 szeptemberében megalakult a Szellemi Kulturális Örökség Magyar Nemzeti Bizottsága ([Hungarian National Commission for Intangible Cultural Heritage](#)). A nemzeti bizottság a kultúráért felelős miniszter tanácsadó testületként működött. 2008 és 2011 között öt ülése volt. Tagjait a szellemi kulturális örökségvédelemben érintett intézmények, szervezetek, minisztériumok vezetői delegálták. A 22 tagú bizottság feladata a szellemi kulturális örökség egyezmény hazai megvalósításával kapcsolatos lépések kidolgozása, javaslattevés a kultúráért miniszter számára a nemzeti jegyzékre történő örökség-elemek felvételéről, az UNESCO listáira történő magyarországi felterjesztések kiválasztásáról, az egyezményt megvalósító programok és oktatási projektek kidolgozásáról, a határon átnyúló szellemi kulturális örökség-elemekkel kapcsolatos közös kultúrdiplomáciai együttműködések kialakításáról.

A 2012. február 26-án kelt kormányrendelettel más szervezeti formában újjáalakult a nemzeti bizottság. A Magyar UNESCO Bizottság helyett létrejött az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottsága. Szervezetén belül hét szakbizottságot hoztak létre, ezek egyikeként működik a Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottság, mely szakmai szempontból elődje munkáját folytatja. 22 állandó, szavazati joggal rendelkező tag és 7 állandó, tanácskozási joggal rendelkező meghívott alkotja. Az új Szakbizottságnak 2012-ben két ülése volt.

UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság, Emberi Erőforrások Minisztériuma
([Hungarian National Commission for UNESCO, Ministry of Human Resources](#))

Elnök: Dr. Réthelyi Miklós

Főtitkár: Csillag Katalin

Titkársága:

1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Tel.: +36 1 795 4709

<http://www.unesco.hu>

E-mail: info@unesco.hu

UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság

Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottság

Elnök: Dr. Csonka-Takács Eszter

Titkársága:

Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság

2000 Szentendre, Sztaravodai út

Tel.: +36 26 502 529

Fax: +36 26 502 502
www.szellemiokrokseg.hu
E-mail: szko@szozm.hu

II.

2009. április 1-től a Szabadtéri Néprajzi Múzeum szervezeti egységeként létrejött a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság. Ezzel az akkori nevén Oktatási és Kulturális Minisztérium (ma Emberi Erőforrások Minisztériuma) a szellemi örökség megőrzéséről szóló egyezmény állami feladatainak szakmai koordinálását minisztériumi költségvetési intézményhez telepítette, önálló pénzügyi keret biztosításával.

Az igazgatóságon három néprajzos munkatárs dolgozik, egy vezető és két program asszisztens. Az igazgatóság 2012 augusztusa óta a Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottság titkárságaként működik.

Az igazgatóság a feladatait meghatározott munkaterv alapján végzi:

1. kapcsolattartás a szellemi kulturális örökséget hordozó, érdeklődő, nemzeti jegyzékre jelölt közösségekkel, szakmai tanácsadás, széles körű tájékoztatás, SZKÖ dokumentumok hozzáférhetővé tétele

2. a nemzeti jegyzékek szakmai gondozása: a jelölés dokumentumainak közzé tétele, információk biztosítása a jelölés folyamatával kapcsolatban, szakmai tanácsadás a jelölések elkészítéséhez, a jelölések fogadása, archiválása, feldolgozása, előkészítése a SZKÖ Szakbizottság számára, a nemzeti jegyzéken szereplő tételek nyilvántartása, a hozzáférhetővé tétel biztosítása

3. az UNESCO jegyzékeire kiválasztott örökség-elemek felterjesztéseinek elkészítése

4. a szellemi kulturális örökség promóciója, a tudatosítás ([raising awareness](#)) és információ-áramlás elősegítése, az örökség-elemek bemutatása

5. szakmai együttműködés kezdeményezése társintézményekkel, szakmai hálózat és referenci rendszer működtetése, a szakértők felkészítése, szakértői adatbázis létrehozása, a szakmai hálózat tagjainak folyamatos tájékoztatása

6. szakmai anyagok, dokumentumok előkészítése, tervezetek kidolgozása: szellemi örökség ismeretanyag/útmutató, szakértői képzés tanterve, a közösségek motiválásának, elismerésének rendszere

7. kapcsolattartás a kultúráért felelős minisztériummal, háttéranyagok, előterjesztések, javaslatok, tervezetek, dokumentumok készítése a minisztérium számára, UNESCO kérdőívek megválaszolása és egyéb UNESCO dokumentumok (pl. országjelentés) elkészítése

Szabadtéri Néprajzi Múzeum
Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság
Igazgató: Dr. Csonka-Takács Eszter
2000 Szentendre, Sztaravodai út
Tel: +36 26 502 529
Fax: +36 26 502 502
E-mail: szko@szozm.hu
www.szellemiokrokseg.hu
E-mail: csenkatakacs@gmail.com

B.1 Képzési intézmények a szellemi kulturális örökség kezelésére

b

Határozza meg az állam által létrehozott, támogatott és megerősített ilyen jellegű intézményeket, és adja meg azok teljeskörű elérhetőségét.

Magyarországon jelenleg önálló, csak a szellemi kulturális örökség kezelését oktató képzési

intézmény nem működik. A kulturális örökségvédelem átfogó tematikájú oktatásában a felsőoktatás szakmailag érintett intézményei töltik be a legjelentősebb szerepet.

Hazánkban korábban az örökségvédelem jellemzően a régészetnek, a műemlékvédelemnek, a műtárgyvédelemnek és a világörökségnek szentelt kiemelt figyelmet. A szellemi kulturális örökséget az egyezmény 2003-as létrejötte, illetve 2006-os magyarországi elfogadása óta kíséri fokozott figyelem. A kulturális örökségvédelem, és azon belül a szellemi kulturális örökség szakemberek képzését az egyetemi programok, kurzusok indítása vagy ilyen tematikájú szakok akkreditációja teszi lehetővé. Az ilyen jellegű intézmények sokszínűek: jellemzően bölcsészeti- és társadalomtudományi, illetve andragógiával, turizmussal, idegenforgalommal és kommunikációval foglalkozó intézetek, egyetemi tanszékek vesznek részt a szellemi kulturális örökség oktatásában.

A Magyarországon működő összes (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pécsi Tudományegyetem, Debreceni Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Miskolci Egyetem) néprajz tanszéken zajlik kulturális örökség és azon belül szellemi kulturális örökség kurzus.

Az alábbiakban bemutatunk minden egyetemi szintű örökségvédelmi képzéssel foglalkozó szakot és kurzust.

1. Eötvös Loránd Tudományegyetem Atelier Európai Társadalomtudományi és Histográfiai Tanszék

1088 Budapest, Múzeum körút 6–8. I/129–133.

Tel.: +36 1 485 5208

Fax: +36 1 485 5208

<http://atelier.org.hu>

E-mail: eszabo@ludens.elte.hu

A francia Annales-iskola hagyományainak mintájára 2007-ben létrejött magyarországi intézmény az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Történettudományi Intézetének egységként, tanszékként és doktori iskolaként működik. A tanszéken ma a diákok több szinten hallgathatnak előadásokat kulturális örökség témában:

a. BA szinten nincs kifejezett specializáció, mivel a tanszék a történelem alap szakos hallgatók számára a Bevezetés a történelemtudományba kollokvium felelőse, viszont speciális kollégium illetve szeminárium keretében már ekkor is nyerhetnek betekintést a kulturális örökségbe.

b. A tanszék az MA szinten Kulturális örökség története és gyakorlata címen 2012 őszén hirdetett meg és indított el szakirányt. Az ide jelentkezők négy féléven keresztül az alábbi témákban végeznek kurzusokat:

- I.
 - A kulturális örökség fogalma
 - Kultúra, kulturális fogalmak, kulturális fordulat
 - Nemzeti örökség
 - A kulturális örökség különböző nemzeti kontextusokban
 - A szocialista korszak öröksége
 - A történeti városi táj, városi örökség
 - Szellemi kulturális örökség
 - Családi örökség
 - Ipari örökség

A képzést elvégző hallgatók a történész MA végzettséget kapnak kulturális örökség szakiránnyal.

c. A doktori képzésben nincs kifejezett kulturális örökség szakirány, viszont minden félévben lehetőség nyílik a doktorandusz hallgatók számára ilyen jellegű előadásokat hallgatni. 2012 őszén Heltai Gyöngyi vezetésével a szellemi kulturális örökség nemzeti és nemzetközi jegyzékeken szereplő színházi vonatkozású elemeiről tart kurzust.

(<http://atelier.org.hu/hu/oktatas/ma.html>)

2. Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Néprajz Tanszék

4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

Tel.: +36 52 512 900/22249

Fax: +36 52 512 958

<http://neprajz.unideb.hu/>

E-mail: kovacslaszloerik@gmail.com

A képzést elvégzők alkalmasak a kulturális örökség feltárására, megőrzésére és védelmére a néprajz területén, annak eszközeivel.

A kulturális örökség szakirányt választók számára kívánatos továbbá az alábbi fontos témakörök ismerete: meghatározó klasszikus antropológiai iskolák (az evolucionizmustól a funkcionalizmuson és a kultúra és személyiség iskolán át a strukturalizmusig); a kritikai elméletek az etnometodológiától a posztmodern antropológián keresztül az orientalizmusig és a posztkolonializmusig; a gazdaság (termelés, technológia, tulajdon, munkamegosztás, elosztási rendszerek, fogyasztás), a társadalom (rokonság, genealógiai és lokális szerveződések, szövetségek és hálózatok, nemi és korosztályi viszonyok és világok, a átmenet rítusai), a politika (egyén és társadalom, társadalmi hierarchiák, hatalmi viszonyok, lokális szerveződések, konfliktusok, erőszak), a vallás (vallás – népi vallás – lokális vallás, hiedelemrendszerek, hiedelemszövegek, rituális gyakorlatok) az etnicitás, az identitás és a globalizáció ismeretei.

3. Pécsi Tudományegyetem

a) Természettudományi Kar Turizmus Tanszék

Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Földrajzi Intézet

7624 Pécs, Ifjúság útja 6.

Tel.: +36 72 503 600/24118, +36 72 503 600/24486

Fax: +36 72 501 531

<http://foldrajz.ttk.pte.hu/szervezeti-egysegek/turizmus-tanszek>

E-mail: pirisig@gamma.ttk.pte.hu

A turizmus tanszéken 2010 óta folyik örökségmenedzser szakértő, posztgraduális képzés. A szakirány létrehozását az a társadalmi és közigazgatási tendencia illetve igény hívta életre, amely szerint az örökség menedzselésben, örökségi kínálatok létrehozásában és szervezésében, bemutatásban és idegenforgalmi hasznosításban az örökséggel foglalkozó állami és önkormányzati intézmények, szervezetek, valamint az üzleti élet egyes szereplői egyaránt igényt tartanak. Az örökségmenedzser oklevéllel rendelkezők számára kiemelt elhelyezkedési területként számba vehetők az önkormányzatok és intézményeik, ahol a kulturális fejlesztések, az idegenforgalmi és településmarketing szakterületek fejlesztése, örökségi és kulturális rendezvények, fesztiválok menedzselése, helyi gyűjtemények hasznosításának kidolgozása, valamint a témakör mellé támogató helyi, civil környezet megteremtése lehet a feladatuk.

b) Bölcsészettudományi Kar Néprajz-Kulturális Antropológia Tanszék

7624 Pécs, Rókus u. 2.

Tel.: +36 72 503 600/23500

Fax: +36 72 503 600/23500

<http://neprajz.btk.pte.hu/>

E-mail: pnekat@pte.hu

A néprajz tanszéken 2011 ősze óta tart dr. Csonka-Takács Eszter, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságának vezetője speciális kollégiumot Kulturális örökség – nemzetközi folyamatok és a hazai gyakorlat címmel. A kurzus célja a néprajz/kulturális antropológia hallgatók bevezetése a lassan diszciplínává önállósuló témakörbe, amely mára megkerülhetetlen a humán kultúrákkal foglalkozó elméleti és gyakorlati szakemberek számára. A

kurzus az alábbi témakörökben nyújt elmélyülést a hallgatók számára:

1. Az örökség fogalmáról (történeti előzmények, örökségesítési folyamat);
2. Az örökség kezelésének nemzetközi „szabványosítása”;
3. UNESCO egyezmények, Európai örökség;
4. Magyarország helye, szerepe a nemzetközi folyamatokban;
5. Az UNESCO egyezmények hazai végrehajtásának gyakorlata;
6. Örökség-listák: a kulturális örökség számbavétele nemzetközi szinten és Magyarországon;
7. Jó gyakorlatok, elrettentő példák;
8. Az örökség-listák elemzése, tanulságok;
9. A magyarországi örökség-leltárak tanulmányozása, az elemek részletes megismerése, esettanulmányok;
10. Az örökségesítés mai hatásainak vizsgálata (identitás-erősítés, fennmaradás, turizmus, reprezentáció).

c) Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Kultúratudományi Intézet
Kultúraközvetítési és Közösségfejlesztési Intézeti Tanszék

7633 Pécs, Szántó K. J. u. 1/b.

Tel.: +36 72 501 500/2501

Fax: +36 72 501 566

<http://feek.pte.hu/kozep/index.php?ulink=240>

E-mail: feek@human.pte.hu

A Kultúraközvetítési és Közösségfejlesztési Intézeti Tanszéken szellemi kulturális örökség tantárgyat tanítanak tágabb összefüggésben, például a közösségfejlesztés tematika kapcsán.

4. Eszterházy Károly Főiskola Informatika Tanszék

Kulturális örökség tanulmányok

3300 Eger, Leányka út 4.

Tel./Fax: +36 36 520 486

<http://informatika.ektf.hu>

E-mail: szamtech@ektf.hu

A mesterképzés célja olyan kulturális szakemberek képzése, akik megszerzett művelődéstörténeti és művelődéseméleti ismereteik birtokában képesek a kulturális örökség gazdasági, mentalitásbeli, környezeti és információs rendszerének történeti értelmezésére, általában véve a kultúra – speciális ismereteik révén pedig a borkultúra – anya- és idegen nyelven történő közvetítésére. Ismerik a kulturális örökség védelmére, értékeinek megmutatására és menedzselésére vonatkozó munkafolyamatokat. A végzetek alkalmasak tanulmányaik doktori képzés keretében történő folytatására. A mesterképzési szakon végzetek alkalmasak: a kulturális örökség védelmére vonatkozó elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására; a kulturális örökség reflexív bemutatására; a kulturális örökség kezelését végző intézmények korszerű irányítására; a kulturális értékek közvetítésére a társadalom különböző rétegei felé; a magyar és az egyetemes kulturális örökség közötti átjárás, megfeleltetés megszervezésére; a kulturális örökség témájában kutatói munka végzésére. A kulturális örökség menedzselése tárgy a szakmai törzsanyag részét képezi.

5. Szegedi Tudományegyetem Néprajz és Kulturális Antropológia Tanszék

6722, Szeged Egyetem u. 2.

Tel.: +36 62 544 216

www.etnologiaszeged.hu

E-mail: barna@hung.u-szeged.hu

A Szegedi Tudományegyetem néprajz szakán 2004 óta rendszeresen indítanak kurzusokat kulturális örökség, kiváltképpen a szellemi kulturális örökség témakörben, mely dr. Felföldi László, az Európai Folklor Központért Egyesület elnökének köszönhető. Az egyetem angol tanszékén szintén tartanak kulturális örökség tematikájú kurzusokat.

6. Közép-európai Egyetem
1051 Budapest, Nádor u. 9.
Tel: +36 1 327 3000
www.ceu.hu
E-mail: public@ceu.hu

A budapesti Közép-európai Egyetem 2012 június havi bejegyzése szerint 2013 szeptemberétől új MA szintű képzési szakirányt fognak indítani kulturális örökség tanulmányok címmel. Az akadémiai kutató, valamint politológia- és menedzsmentismeretek hangsúlyú képzésben részt vevők az egyetem különböző tanszékeinek ilyen vonatkozású témáiból kapnak olyan komplex tudást, mely a kulturális örökség védelméhez és fenntartásához szükséges. A képzés elvégzése nyomán a hallgatókból kulturális örökség szakértők lesznek, akik a tág spektrumú témakör egy-egy szakintézményénél fognak várhatóan elhelyezkedni.

<http://www.ceu.hu/news/2012-06-05/academic-senate-approves-two-new-masters-programs>

7. Moholy-Nagy Művészeti Egyetem ([Moholy-Nagy University of Art and Design](http://www.mome.hu/en))
1121 Budapest, Zugligeti út 9-25.
Tel.: +36 1 392 11 80
<http://mome.hu/en>
E-mail: textil@mome.hu, voros@mome.hu

A szellemi kulturális örökség fogalmával és típusaival, kezelésével és megismertetésével, marketingjével és promóciójával foglalkozó egyetemi kurzusok indultak a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen.

Oktató: Vörös Miklós egyetemi adjunktus

- Hagyomány és kulturális örökség (2008 óta)

A kurzus olvasó- és kutatószemináriumi formában tanulmányozza a kultúratudományok és a történetírás kulcsfontosságú fogalmait: a *kultúra*, a *hagyomány* és az *örökség* hármának különböző tudományos és hétköznapi használatait. A hallgatók párhuzamosan elemzik a témában klasszikusnak számító műveket, gondolkodnak el azok fő állításain és sajátos megközelítésein, illetve végeznek különböző rövidebb kutatási feladatokat. A kurzus célja a kulturális örökség egyes szimbolikus jelentőségű elemeiről szóló esettanulmány írása.

Tematika:

A kultúra esztétikai és antropológiai fogalma: eszmetörténeti áttekintés; Kultúra térben és időben: territorializáció és etnográfiai jelen; Identitás és képzelet: a hagyomány feltalálása a modern társadalmakban; Autentikusság: az eredetiség felismerése és a múlt hitelesítése; A folklór és a szellemi kulturális örökség értelmezése és használata; Az örökség transznacionális diskurzusa: politikák és gyakorlatok; Az UNESCO világörökségi listája és szellemi kulturális örökségi listája (esettanulmányok megbeszélése); A Szabadtéri Néprajzi Múzeum és a szellemi kulturális örökség (tanulmányi kirándulás); A hungarikumok és márkásításuk (kutatások prezentációja); Örökséggyártás és örökségmarketing a kulturális turizmusban; Konklúzió: A kulturális örökség megkonstruálása az ezredforduló társadalmában

- Cultural Heritage Management (since 2010) angol nyelvű kurzus

Combining theoretical explorations and critical reflections with the development of practical skills of project conceptualization and management, this reading and research seminar broadly examines the emergence of a new conceptual approach in cultural and historical studies in the early 1980s: social constructivism. During the first half of the course students are going to read and discuss key texts published in this genre and then we gradually turn our attention to a specific field of debate: the cultural heritage discourse of the last thirty years. We are going to explore how this discourse has influenced our conceptions about history, culture, and identity

and led to the institutional development of heritage tourism in an increasingly globalized cultural landscape.

Course outline:

Identity and imagination: culture, tradition, heritage, authenticity; The invention of culture: freezing the cultural flow; The invention of tradition: discussion of a concept (student presentations); The uses of folklore and intangible heritage; Intangible heritage at the Hungarian Open Air Museum in Szentendre; Transnational heritage discourse: policies and practices; Manufacturing, promoting and consuming cultural heritage; World cultural heritage sites (student presentations); European cultural capitals; Presentation and discussion of heritage management and promotion projects.

- A népviseletek fogalmával és típusaival, a népművészet és az iparművészet kapcsolatával foglalkozó egyetemi kurzus

Néprajz: Magyar népviseletek

Oktató: Katona Edit, Néprajzi Múzeum

A népművészet fogalma és felosztása; A népművészet és az iparművészet kapcsolata; A népi iparművészet kérdése; A magyar népviseletek anyaga, szabása, díszítése; A magyar népviseletek története, táji típusai; A magyar népviseletek, mint a tervezés forrásai.

Nem egyetemi formában folyó képzés:

ISES Alapítvány Társadalomtudományok és Európa-tanulmányok Intézete

Európa Ház

9730 Kőszeg, Chernel utca 14.

Telefon, fax: +36 94 563 055

<http://www.ises.hu/>

E-mail: info@ises.hu

A kőszegi Institute for Social and European Studies Alapítvány Társadalomtudományok és Európa-tanulmányok Intézete 2009-ben kifejezetten kulturális örökség menedzser-képzést indított, mely igen nagy népszerűségnek örvend. Az örökség menedzser képzés célja olyan sokoldalú elméleti és gyakorlati szakemberek képzése, akik a kulturális örökséget működő rendszerként szemlélik, azaz nemcsak annak védelmét, hanem fenntarthatóságát és hasznosítását is szem előtt tudják tartani.

Képzési modulok: kulturális örökség elmélete és gyakorlata, örökségrétegek (tárgyi és szellemi örökségek), örökségvédelem, örökség-gazdaságtan és örökségmenedzsmen, település-gazdaságtan és menedzsmen, fenntartható fejlődés, szaknyelvi terminológia, szakmai gyakorlat. A képzés oktatói meghívott előadók, több érintett diszciplína képviselői (örökségvédelmi szakemberek, közgazdászok, szociológusok, művészeti szakemberek, történészek, menedzserek, városfejlesztők, kistérségi és regionális menedzserek). Az örökség menedzser szakirányú továbbképzés elfogadása a Budapesti Corvinus Egyetemen folyamatban van. Elhelyezkedési területek: szakigazgatási szervek, önkormányzati intézmények, örökségi intézmények, idegenforgalmi és turisztikai szervezetek, szakmai civilszervezetek (NGO-k), minisztériumok, kamarák.

Mivel a képzés MA szintű, a bemenethez alapszakok szükségesek. A felvételnél akceptált szakok: a társadalomtudományi képzési terület alapképzési szakjai, valamint gazdasági és műszaki tudományok szakjai.

<http://www.ises.hu/programmes/cultural-heritage-management>

B.1c A szellemi kulturális örökség dokumentációs intézményei

Határozzák meg az állam által a fenti célból létrehozott intézményeket és adja meg azok teljeskörű elérhetőségét; írjanak le a tagállam által hozott minden olyan intézkedést, mely megkönnyíti az azokhoz való hozzáférést.

Az egyezmény megszületése óta önálló intézmény nem jött létre a szellemi kulturális örökség dokumentálása érdekében, hiszen az több országos és helyi gyűjtemény feladatrendjének részét képezi.

A hagyományos népi kultúra - amelynek része a szellemi kulturális örökség is - dokumentálása Magyarországon a 19. század második fele óta nagy ütemben és példaértékűen zajlik. Az összegyűlt tárgyi anyag, fotó-, film- és hangfelvételek, illetve hangjegyzések és írott dokumentumok szisztematikus gyűjtése, tárolási feltételeinek és a dokumentumok kutathatóságának, hozzáférhetőségének biztosítása az országos (Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Néprajzi Múzeum), illetve a megyei, városi múzeumok, helytörténeti gyűjtemények, továbbá a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajzi Kutatóintézete és Zenetudományi Intézete, valamint a Hagyományok Háza feladata.

1. Szabadtéri Néprajzi Múzeum

Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság
2000 Szentendre, Sztaravodai út
Tel.: +36 26 502 529
Fax: +36 26 502 502
E-mail: szko@szm.hu
www.skanzen.hu
www.szellemiorokseg.hu

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum a társadalom és annak fejlődése szolgálatában álló, hazai és európai viszonylatban elismert tudományos kutatóhely és az ismeretátadás magas színvonalú szellemi műhelye. Alapfeladata a népi építészet és lakáskultúra és életmód kutatása, tárgyi és szellemi emlékek gyűjtése, őrzése illetve a gyűjtemények sokoldalú közzététele, a széleskörű hozzáférés biztosítása. Kutatásaival részt vállal Magyarország szellemi és tárgyi kulturális örökségének megőrzésében, a különböző településtípusok társadalmi és kulturális fejlődésében. Kiállításain, kiadványaiban, ismeretátadási és szabadidős programjain keresztül, a tárgyi emlékek, az életmód és a szokások, hagyományok bemutatásával, elméleti ismeretek és a mindennapi életben hasznosítható gyakorlati tudás közvetítésével segíti a vidék hagyományainak megértését.

Az intézményben jelenleg 304 épített objektum található. A 71 399 muzeális néprajzi tárgyból és 3000 demonstrációs tárgyból 30 000 ma a múzeum állandó kiállításában látható.

Adattári gyűjteménye (összefoglaló nevén Magyar Népi Építészeti Archívum) főként népi építészeti felméréseket, néprajzi, történeti adatgyűjtéseket, a múzeumban őrzött tárgyakhoz kapcsolódó feljegyzéseket, a múzeum tudományos gyűjtő- és feldolgozó tevékenységének dokumentumait őrzi.

Az adattár felépítése, gyűjteményei és tételei:

Magyar Népi Építészeti Archívum (MNÉA):

- Általános Gyűjtemény: 6451 tétel
- Történeti Gyűjtemény: 6121 tétel
- Fotónegatív Gyűjtemény: 89850 db
- Diapozitív Gyűjtemény: 21118 db
- Épületdokumentációs Gyűjtemény: 400 épület
- CD/DVD- gyűjtemény: 525 CD/DVD
- Videogyűjtemény: 167 tétel

Magyar Népi Építészeti Gyűjtemény (MNÉGY, Vargha László hagyatéka):

- Adattár: 2597 tétel
- Diapozitív Gyűjtemény: 3914 db
- Fotónegatív Gyűjtemény: 17663 db

Csilléry-gyűjtemény:

- Adattár: 784 tétel

Kriza-gyűjtemény:

- Fotógyűjtemény: 10948 db

A digitalizált és a www.skanzen.hu honlapon is közzétett tartalmak: 65 563 tárgy és 191 726 fotótári dokumentum.

2011-től több mint 90 000 digitalizált objektum vált elérhetővé az europeana.com oldalon, a legnagyobb európai közgyűjteményi adatbázis portálon. <http://www.europeana.eu/portal/>

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága a múzeumban életre hívta a Szellemi Kulturális Örökség Gyűjteményt (2012), melynek célja a nemzeti jegyzéken szereplő elemekkel kapcsolatos tárgyi anyag szisztematikus gyűjtése és dokumentálása. Emellett archívumában gyűjti a jegyzéken szereplő örökség-elemekkel kapcsolatos kiadványokat, reprezentációs anyagokat, és a felterjesztések teljes dokumentációját.

Szintén az Igazgatóságon zajlik a szellemi kulturális örökség témájú egyetemi szemináriumok, dolgozatok és szakdolgozatok gyűjtése is, az Igazgatóság könyvtárának részeként.

2. Néprajzi Múzeum

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 12.

Tel.: +36 1 473 2410

Fax: +36 1 473 2411

E-mail: info@neprajz.hu

www.neprajz.hu

A Néprajzi Múzeum megalakulása, 1872 óta gyűjti, feldolgozza és hozzáférhetővé teszi a hagyományos paraszti-népi kultúra tárgyi és szellemi örökségét. Gyűjtőköre kiterjed a magyar nép (valamint az európai és az Európán kívüli népek) néprajzi tárgyi, írásos, képi, mozgóképi és hangzó emlékeire és ezek dokumentációjára. Tárgygyűjteményeiben 150 ezer műtárgy található. A hagyományos paraszti kultúra legnagyobb magyarországi archívuma a Néprajzi Múzeum Etnológiai Archívuma, amely a következő gyűjteményekből áll:

1. Kéziratgyűjtemény: 32 ezer db kézirat
2. Képparchívum (rajz- és festménygyűjtemény, nyomatgyűjtemény): 30 ezer db nyomat, rajz, festmény
3. Fényképtár (fényképgyűjtemény, diapozitív-gyűjtemény): 450 ezer db fénykép
4. Mozgóképtár (film- és videógyűjtemény): 37 800 perc film
5. Hangtár (népzenei gyűjtemény: hangzóanyagok és lejegyzések): 134 500 perc hangzóanyag

A gyűjteményi munka kiemelt prioritása a Néprajzi Múzeum gyűjteményeinek digitalizálása és hozzáférhetővé tétele. Jelenleg 60 ezer db képpel ellátott műtárgy, 36 ezer fénykép és nyomat, 1000 fonográf-henger felvétele valamint 10 ezer oldal kézirat hozzáférhető a múzeum honlapján.

3. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet

1014 Budapest, Országház utca 30. I. emelet

Tel.: +36 1 224 6700

Fax: +36 1 356 8058

E-mail: etnologia@etnologia.mta.hu
<http://www.etnologia.mta.hu>

A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet Adattára 1976-os alapítása óta végzi néprajzi vonatkozású adatok dokumentálását és megőrzését. Az Adattár négy gyűjteményt tartalmaz:

1. Kézirattár: Isis rendszerű adattára 1994-ben készült el (500 szerző csaknem 200 000 oldalnyi kézirat).
2. Film- és videotár: 14 film, illetve 14 videofilm
3. Hangarchívum: 722 hangszalag és kazetta, 2004 óta digitális formában is
4. Fotó- és diatár: nagyrészt a magyar nyelvterületről származó dokumentumokat őriz 1938-tól kezdve napjainkig. Tematikáját tekintve a gyűjtemény főként a Kárpát-medencében élő népcsoportok gazdálkodását, tárgyait, házait, viseletét és szokásait, valamint a mindennapi élet jelenségeit dokumentálja (összesen 8 938 dia és 53 151 fotó).

Az Intézet archívumai a kutatók számára hozzáférhetőek. Az itt őrzött anyagok az Intézeti szabályzatnak megfelelő formában tudományos publikációkban használhatóak.

4. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet
1014 Budapest, Táncsics M. u. 7.
Tel.: +36 1 214 6770
Fax: +36 1 375 9282
E-mail: zti@btk.mta.hu
www.zti.hu

A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Népzenei archívumában található: 16 000 órányi énekelt és hangszeres gyűjtés, 25-30 000 népdal; néptánc gyűjtemény: 400 000 m mozgókép, 25 000 táncfolyamat, 1000 településről (www.zti.hu)

Ezek alapján 2004-2008 között történt az online adatbázisok kialakítása az Intézet honlapján a helyi közösségek örökségvédő tevékenységének segítése érdekében: Néptánctár (közel 500 archív táncfelvétellel), Táncírástár (tánclejegyzések Laban-táncjelírással, közel 500 motívum), Fotótár (cca. 3000 fotó); Dallamtár (cca. 15 000 népdal hangzó formában), Bartók Béla népzenei rendje (15 000 dallam részben hangzó, részben kotta-formában). (A Kodály rend cca. 30 000 dallamának digitalizálása jelenleg folyik.) Az adatbázisoknak évente cca. 100 000 látogatója van szerte a világból (<http://db.zti.hu>).

5. Hagyományok Háza
1011 Budapest, Corvin tér 8.
Tel.: +36 1 225 6049, +36 1 225 6000
Fax: +36 1 225 6077
E-mail: hinfo@hagyomanyokhaza.hu
www.hagyomanyokhaza.hu

A Hagyományok Háza a magyarországi és határon túli magyar vonatkozású (szomszédos országok) néphagyomány dokumentálására, ápolására és továbbéltesére létrehozott nemzeti, állami költségvetési intézmény, melyet 2001-ben alapítottak. Alapító okirata értelmében, országos intézményként, céljaiban és feladataiban szervesen kapcsolódik a szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló egyezményekben foglaltakhoz. A Hagyományok Háza dokumentációs egysége várja a népi kultúra, a hagyomány iránt érdeklődő

nagyközönséget és a szakmabelieket, akik útmutatást, vagy segítséget kaphatnak az intézménytől.

A Kárpát-medence hagyományait átfogó Lajtha László Folklórdokumentációs Központ hozzáférhetővé teszi a régió népi kultúráját rögzítő audiovizuális és szöveges dokumentumokat: a tudományos archívumok felvételeit, a Kárpát-medence (azon belül Magyarország) bármely etnikumához tartozó népzenei és néptáncgyűjtéseket. A dokumentációs központ korszerű digitális technika és az internet használatával végzi ezt a feladatot.

Részei:

- Táncház archívum: a mozgalommal kapcsolatos dokumentumokat (fotó-, filmfelvételek, plakátok, meghívók, szóróanyagok), publikációkat és tárgyi emlékeket gyűjti és rendszerezi.
- Martin Médiatár: hang- (12 830 óra) és filmtár (2640 óra), fotó archívum (28 870 db) <http://regi.hagyomanyokhaza.hu/index.php?menu=484>
- Szakmai könyv- és kéziratár: 65 000 tételes gyűjtemény. <http://isis.hagyomanyokhaza.hu/>

B.2. **Jegyzékek**

Kérjük, számoljon be az Önök államának területén található szellemi kulturális örökség jegyzékről vagy jegyzékekről, amit az Egyezmény 11. és 12. cikke, illetve a Működési irányelvek 98. paragrafusa említ. A jelentés az alábbi információkra térhet ki:

- a. Minden jegyzék neve és az érte felelős egység;*
- b. A jegyzék(ek) strukturálására szolgáló rendezési elvek leírása. Például a közösségek/csoportok, mint a hagyomány hordozói szerint; a szellemi kulturális örökség tartományai szerint; területi elvek (országos, regionális, helyi) szerint stb.;*
- c. Azon kritériumok leírása, melyek alapján egy-egy szellemi kulturális örökség elemet felvesznek a jegyzék(ek)re;*
- d. A leltár(ak) figyelembe-e veszi(k) a szellemi kulturális örökség életképességét (pl. az eltűnésével fenyegető, vagy sürgős védelmet igénylő szellemi kulturális örökség stb);*
- e. A jegyzék(ek) formátuma / megközelítése;*
- f. A jegyzék(ek) frissítésének módszere és a frissítés gyakorisága;*
- g. Annak módjai, amelyekkel a közösségek részt vesznek a jegyzék(ek)re kerülő szellemi kulturális örökség feltárásában és meghatározásában, illetve annak előkészítésében és frissítésében;*
- h. Az érintett nem kormányzati szervek részvétele a szellemi kulturális örökség azonosításában és meghatározásában.*

A jegyzékek elnevezése, létrejötte:

A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzéke

A jó gyakorlatok nemzeti nyilvántartása

Mindkét jegyzék gondozója a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága

A szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló egyezmény célja szerint a védőintézkedések részeként a részes állam a területén található szellemi kulturális örökség-elemeket azonosítja és nyilvántartja. A magyarországi gyakorlat ennek megvalósítása érdekében a következőképpen

alakult. A Szellemi Kulturális Örökség Magyar Nemzeti Bizottsága 2008 szeptemberi alakuló ülésén javasolta létrehozni a A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékét. Ezt követően a kultúráért felelős miniszter 2009. május 19-én felhívást tett közzé arról, hogy a Magyarországon élő közösségek, csoportok vagy egyének a saját szellemi kulturális örökségükként elismert elemeket javasolhatnak felvenni a nemzeti jegyzékre. 2009-ben a Nemzeti Bizottság javasolta létrehozni a Jó megőrzési gyakorlatok nemzeti nyilvántartását is. A jegyzékek célja, hogy nyilvántartsák, és széles körben hozzáférhetővé tegyék mindazon kulturális megnyilvánulásokat, amelyeket a magyarországi közösségek saját örökségükként tartanak számon és gyakorolnak napjainkban is, illetve hozzáférhetővé és megismerhetővé, terjeszhetővé tegyék azon projekteket, tevékenységeket és gyakorlatokat, melyek a szellemi kulturális örökség védelmében, továbbélésében nemzeti szinten sikeresnek bizonyultak. Mindkét nyilvántartást a Nemzeti Bizottság javaslatára a kultúráért felelős miniszter hívta életre.

Strukturális rendezőelvek

A két jegyzéken belül nincs használatban strukturális rendezőelv, minden jegyzékre került elem azonos szinten áll. A jegyzékek sem földrajzi értelemben, sem a közösségek szerint nem tagoltak. Az egyre bővülő nemzeti jegyzék esetében a jövőben valószínűleg szükségesnek látszik majd egyfajta belső tagolás bevezetése, amelyre elképzelhetőnek tartjuk az UNESCO open-ended working group szakértője által javasolt, s jelenlegi tudásunk szerint országos viszonylatban alkalmasnak tűnő, hasonló elemek alkotta elem-sorozatok kialakítását – de bármiféle strukturálás bevezetését alapos előzetes kutatásoknak kell megelőzniük.

A felvétel kritériumai:

A felterjesztett elemek felvételének kritériumai az UNESCO jegyzékei kritériumainak nemzeti szintű alkalmazásaként születtek meg.

A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzéke:

N.1. Az elem megfelel A szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló UNESCO egyezmény 2. cikk 1. és 2. pontjában foglalt szempontoknak.

N.2. Az elem felkerülése a jegyzékre hozzájárul a szellemi kulturális örökség jelentőségének társadalmi tudatosításához és közkinccsé válásához. Ily módon tükrözi a nemzet kultúrájának sokszínűségét és példát szolgáltat az emberi kreativitásra.

N.3. Rendelkezésre állnak az elem megőrzését és továbbélését segítő tervek és védelmi elképzelések.

N.4. Az elemet az érintett közösség/csoport/egyén legszélesebb körű részvételével és előzetes, valamint teljes körű tájékoztatást követő beleegyezésével jelölték a jegyzékre.

A szellemi kulturális örökség jó megőrzési gyakorlatainak nemzeti nyilvántartása:

J.1.: A program, projekt vagy tevékenység a megőrzést szolgálja az Egyezmény 2.3. cikkének megfelelően.

J.2.: Ha már befejeződött programról, projektről vagy tevékenységről van szó, az hatásosnak bizonyult, hozzájárulva az érintett szellemi kulturális örökség életképességéhez. Amennyiben még folyamatban lévő, avagy tervezett, akkor feltételezhető, hogy jelentős mértékben hozzájárul majd az érintett szellemi kulturális örökség életképességéhez.

J.3.: A program, projekt vagy tevékenység az érintett közösség, csoport, vagy adott esetben magánszemélyek részvételével és azok szabad, előzetes és teljes körű tájékoztatást követő beleegyezésével került vagy kerül megvalósításra.

J.4.: A program, projekt vagy tevékenység alkalmas arra, hogy a megőrzési tevékenységek nemzeti modelljeként szolgáljon.

A jegyzékekre jelölés folyamata:

A nyilvántartások az érintett közösségek teljes bevonásával jönnek létre és folyamatosan bővülnek. A jelöléseket az érintett közösségek adják be, minden köztes lépcsőfok nélkül egyenesen a nemzeti szintre. A jegyzékekre kerülő örökség-elemek száma nem korlátozott, a jelöléseket folyamatosan, időhatár lehet beküldeni.

A nemzeti jegyzékre és a jó gyakorlatok nyilvántartásába történő felvételre a közösségek az előírásoknak megfelelő jelölő nyomtatvány kitöltésével tehetnek javaslatot. A jelölő nyomtatvány az UNESCO nyomtatványainak tükörfordításaként és nemzeti szintre történő alkalmazásával jött létre. Emellett kötelező dokumentáció csatolása is szükséges, amely részben archív, de főként a mai állapotokat rögzítő és bemutató 36 darabos fotóanyagból és egy maximum 20 perces filmből áll. A jelölési anyaghoz mellékelhetnek térképet, könyveket, kiadványokat, hangzóanyagokat is. A jelölés fontos mellékletei a közösségi nyilatkozatok, amelyek a felterjesztéshez való hozzájárulást és az abban való részvételt bizonyítják.

A jelölési dokumentáció összeállítása ezáltal komoly szakmai felkészültséget és az örökség-elem sokrétű bemutatását igényli. Ebből következően a jelölés összeállításába a helyi szakmai- és civilszervezetek, az önkormányzatok, szükség szerint az egyház, valamint az érintett csoportok lehető legszélesebb körét kell bevonni. Az örökség-elemet gyakorló közösséggel előre ismertetni kell a jelölés szándékát és kérni hozzájárulását ahhoz, valamint részvételét a felterjesztés folyamatában. Az érintettek irányából kezdeményezett, de szakmailag kontrollált és segített saját örökség meghatározása, értelmezése, a megőrzésére tett lépések megtervezése mind olyan folyamat, amely az egyezmény szellemiségét messzemenőig szem előtt tartja. Mivel maga a hordozó közösség kezdeményezi a felterjesztést, így feltételezhetjük, hogy annak tagjai nemcsak tudatában vannak annak, hogy szellemi örökséget gyakorolnak, hanem a közösség azt is fontosnak tartja, hogy az örökség-elem helyben fennmaradjon, továbböröklődjön, így maga a közösség akarata az elem életképességének garanciája. A felterjesztést készítő közösségnek meg kell fogalmaznia a megőrzési terveket, melyeket a jelölő nyomtatvány 4.b pontjában részletesen ismertetnie kell. Ezek vállalása nélkül a jegyzékre kerülés nem valósulhat meg.

A nemzeti jegyzék gyakorlati (adminisztratív és szakmai) gondozója a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága. Ezért a jelölést benyújtó közösségeknek a teljes jelölési anyagot az előírásnak megfelelő formában az Igazgatóság számára kell elküldeniük. Ha szükséges, az Igazgatóság hiánypótlásra szólíthatja fel a jelölést benyújtókat. Az esetleges hiánypótlást követően az Igazgatóság szakembereket kér föl a jelölési anyagok véleményezésére. A szakértők véleménye alapján az Igazgatóság szakmai jelentést és értékelést, a jelölt elemekről pedig összefoglalókat készít a B1.a pontban részletesen bemutatott UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottsága számára, mely a soron következő ülésén megvizsgálja azokat, és ennek alapján javaslatot tesz a kultúráért felelős miniszter számára, hogy mely elemek kerüljenek fel a nemzeti jegyzékekre. A jelölést benyújtók a miniszter döntéséig bármikor visszavonhatják az általuk beadott jelölést. A nemzeti jegyzékre került szellemi kulturális örökség elemek listája és teljes felterjesztési anyaga (szöveges jelölő nyomtatvány, fotók, filmek) hozzáférhető a www.szellemiotrokseg.hu honlapon.

A Szellemi Kulturális Örökség Szakbizottság az Igazgatóság szakmai összefoglalója alapján javaslatot tesz a miniszter számára, hogy a nemzeti nyilvántartásban szereplő elemek közül melye(ke)t terjessze föl Magyarország az UNESCO listáira. A nemzetközi felterjesztéseket az Igazgatóság készíti, legtöbb esetben munkacsoportok létrehozásával. Az UNESCO jelölések elkészítésébe az érintett közösségeket is bevonja.

A jelölések, az összefoglalók, a szakmai jelentések és a jelöléssel kapcsolatos döntés nyilvános iratnak minősülnek, attól kezdve, hogy megszületett a döntés. Addig a hazai adatvédelmi szabályok szerint a dokumentumokat bizalmasan kezelik. A jegyzékre felvett elemek eredeti jelölési anyagai és szakértői jelentései hozzáférhetők a szakmai lebonyolításért felelős intézmény archívumában (Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság), illetve szerkesztett, digitális formában a szellemi kulturális örökség honlapján is.

A jegyzékek frissítése a Szakbizottság üléseihez igazodik. A bizottság évente két alkalommal ülésezik, hogy a beérkezett jelölések alapján ajánlást tegyen a miniszternek a nemzeti jegyzékre történő felvételre. Az ülések időpontjáról a jelölők a minisztérium és a szellemi kulturális örökség

honlapján kaphatnak tájékoztatást.

Az egyes ülések napirendjén csak azok a jelölések szerepelnek, amelyek az ülést megelőző nyolc hétnél korábban hiánytalanul érkeznek be a szakmai lebonyolítást végző intézményhez, s erre az időpontra maradéktalanul megfelelnek a jegyzékekre kerülés kritériumainak. Az ezután érkező jelöléseket a következő bizottsági ülésen tárgyalják.

A miniszter döntéséről a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága a jelölést benyújtókat írásban értesíti, valamint az eredmény nyilvánosságot kap a minisztérium és a szellemi kulturális örökség (www.szellemiorkseg.hu) honlapján.

A szellemi kulturális örökség-elemek nemzeti jegyzékekre történő felvételének ünnepélyes kihirdetésére és az ezt igazoló oklevelek átadására évente egy alkalommal kerül sor, a Kulturális Örökség Napjai országos rendezvénysorozatának megnyitó ünnepségén.

2012-ben az alábbi elemek szerepelnek a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékén:

(National Inventory of Intangible Cultural Heritage)

1. Busójárás Mohácson – maszkos farsangvégi télűző szokás (az UNESCO reprezentatív listáján 2009-től) (2008)
2. A Népművészet Mestere díj kitüntetettjeinek tudása és tevékenysége (2008)
3. A kunsági birkapörkölt karcagi hagyománya (2009)
4. Élő hagyományok Kalocsa kulturális terében: hímzés, viselet, pingálás, tánc (2009)
5. Mezőtúri fazekasság (2009)
6. A magyar solymászat (2010)
7. A halasi csipkevarrás élő hagyománya (2010)
8. Matyó örökség – a hímzés, viselet folklór továbbélése (2010)
9. Pütkösdí templomdíszítés Mendén (2011)
10. Tikverzés Mohán. Maszkos, alakoskodó, farsangi szokás (2011)
11. Emmausz Bólyban. Húsvéthétfői népszokás (2011)
12. A molnárkalács borsodnádasi hagyománya (2012)
13. Sárköz népművészete: szövés, hímzés, gyöngyfüzés, viselet (2012)

A Jó Gyakorlatok Nemzeti Nyilvántartásában

(National Register of Best Practices of Safeguarding ICH)

1. Táncházmódszer (2010)
2. Kassai-féle lovasíjász módszer (2012)

B.3. Egyéb megőrzési intézkedések

Írják le az egyéb megőrzési intézkedéseket, beleértve az Egyezmény 13. cikkében és a Működési irányelvek 98. paragrafusában említetteket, amelyek célja:

- a. A szellemi kulturális örökség társadalomban betöltött funkciójának népszerűsítése és védelmének integrálása a tervezési programokba;
- b. A tudományos, műszaki és művészeti tanulmányok előmozdítása a hatékony védelem érdekében;
- c. A szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos információhoz való hozzáférés megkönnyítése a lehetséges mértékben, tiszteletben tartva a hozzáférés gyakorlatának egyes szempontjait.

Társadalmi jelentőségének népszerűsítése:

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága, mint a koordinációért

és az Egyezmény szakmai megvalósításáért felelős intézmény több programsorozatot indított el a szellemi kulturális örökség láthatóvá tétele, népszerűsítése, és az Egyezmény céljainak társadalmi tudatosítása érdekében. A rendezvények és programok célcsoportja a legszélesebb nyilvánosság; a cél közel hozni egymáshoz mind az örökség-hordozó közösségeket, mind pedig a nagy nyilvánossághoz Magyarország s a világ változatos örökség-elemeit, s az őket életető közösségeket – ezzel elősegítve a kölcsönös elismerést és az emberi kreativitás tiszteletét. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az örökség-elemek komplex bemutatása, az érintett közösségekkel való személyes kapcsolatok, s a közvetlen megtapasztalás rendkívül sikeresnek mutatkozik az Egyezmény céljainak társadalmi tudatosítására, a figyelem felhívására és az örökségvédelem fontosságának legszélesebb körben való terjesztésére.

A szellemi kulturális örökség népszerűsítése, láthatóvá tétele céljából életre hívott rendezvények:

- Pünkösdi Sokadalom – Nemzetközi Szellemi Kulturális Örökség Találkozó ([Whitsun Festivities – International Gathering of Intangible Cultural Heritage](#))

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum évek óta szervezi Pünkösdi Sokadalom című nagyrendezvényét, melynek célja a hagyományos kultúra népszerűsítése, a mai ember számára való befogadás megteremtése, valamint az országos szintű bemutatkozás lehetőségének biztosítása.

Erre a hagyományra építve 2011-től kezdve a rendezvény középpontjában a szellemi kulturális örökség áll. A rendezvény a magyarországi és külföldi szellemi örökséget hordozó közösségek olyan találkozója, amely egyszerre kívánja reprezentálni a közös kulturális régió szellemi örökségét, és segíteni a közösségek közötti együttműködést és tapasztalatcserét az örökség kezelésében kialakult változatos gyakorlatok kölcsönös megismerése által.

A két napos rendezvény során prezentációk, előadások workshopok és táncház-alkalmak, személyes részvétel és megtapasztalás által ismerheti meg a több ezer múzeum látogató és a kilátogató média képviselői a változatos örökség-elemeket.

A rendezvényen a Magyarországon készülő nyilvántartás, a szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékén szereplő örökség-elemek mellett rendszerint olyan országok vesznek részt, melyeknek valamely öröksége szerepel a szellemi kulturális örökség UNESCO reprezentatív listáján. Eddig Horvátország, Románia, Szlovákia, majd Albánia, Bulgária, Törökország volt a vendégünk.

A külföldi és magyar résztvevők a Szabadtéri Néprajzi Múzeum különböző tájegységeiben kapnak folyamatos bemutatkozási lehetőséget, amihez jó háttérrel nyújtanak a Skanzen eredeti hangulatot idéző portái, házai és a kisebb programok megvalósítását kiszolgáló melléképületek, csűrök (zenés és táncos fellépések, táncházak, kézműves bemutatók, foglalkozások). Mindkét napon sor kerül az összes résztvevő közös programjára is, felvonulás és a NÉPEK TÁNCA című hatalmas méretű közös tánc és zenélés formájában.

A rendezvény fóruma és terepe az UNESCO Egyezmény elvei, céljai és eredményei népszerűsítésének. Alkalmat nyújt az országos és nemzetközi szintű, szakmai és gyakorlati tapasztalatcserére mind a szakemberek, mind pedig a közösség képviselői között. Jelentős érdeme, hogy az örökség-elemeket autentikus környezetben mutatja be, a lehető legéletszerűbb és legközvetlenebb módon.

A rendezvény célja a szellemi kulturális örökség széles körű megismertetése, a különböző örökség-elemek bemutatása és ünneplése, illetve az emberi kreativitás és a sokszínűség tiszteletének előmozdítása. Az UNESCO 2012-ben védnökséget vállalt a rendezvény felett, és engedélyezte az SZKÖ logó használatát is. Bogyay Katalin nagykövet asszony, Magyarország állandó UNESCO képviselője, az Általános Konferencia 36. ülészakájának elnöke vállalta a rendezvény fővédnökségét. Emellett a 2012-es rendezvény 'Kiváló minőségű folklór fesztivál' besorolást kapott a Magyar Fesztivál Regisztrációs és Minősítő Program Szakmai Intéző Bizottságának döntése alapján.

A 2012-es rendezvény kísérő napján került megrendezésre egy, csak a résztvevő közösségeknek szóló program. Az egyik nemzeti jegyzéken szereplő közösség, Mende látta vendégül a résztvevőket, ahol a kölcsönös bemutatkozás és tapasztalatcsere után megtekinthették a mendeiek különleges pünkösdi templomdíszítésének előkészületeit s magát a feldíszített templomot is, élőben. A megismerkedés és a rendezvény emlékére a mendeiek fát ültettek, melyet a résztvevő közösségek saját régiójukra jellemző textilekkel díszítettek fel – a mendei templomdíszítés szokásához hasonlóan. Az eseményt a sajtó élénk érdeklődése, nyilvánossága kísérte.

A nagyközönség számára táncos-zenés, viseletes bemutatókat, tánc- és énektanítást, kézműves foglalkozásokat, gasztronómiai kóstolót tartanak. Így az idelátogatók a közösségek kulturális örökségének több elemét megismerhetik, és maguk is aktív részesévé válhatnak annak. Emellett a rendezvény színpadán folyamatosan énekes, mesés, zenés programok zajlanak, szintén a szellemi örökségüket hordozó közösségek és kiemelkedő, autentikus népművész előadók részvételével. A Skanzen utcái, portái megtelnek élettel, az élő örökség szép példáit ismerheti meg az érdeklődő nyilvánosság.

A rendezvény ideje alatt rendszeresen kiállítások láthatók a szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékének tagjairól, valamint a meghívott reprezentatív listán szereplő külföldi örökség-elemekről, az UNESCO-felterjesztések írott anyaga és fotódokumentációja alapján.

- **Kulturális Örökség Napjai ([European Heritage Days](#))**

A szellemi kulturális örökségvédelem nemzeti szinten legjelentősebb, nyilvános megmutatkozási lehetőségére a minden év szeptemberének 3. hétfőjén megrendezésre kerülő európai gyökerű, országos rendezvényen, a Kulturális Örökség Napjainak keretein belül kerül sor. 2010 óta a rendezvénysorozat megnyitó ünnepségén hirdetik ki a nemzeti jegyzék és a jó gyakorlatok nemzeti nyilvántartásának új elemeit, a hétfője során pedig a jegyzékek összes közössége bemutatja örökségét. Minden közösség kis pavilonokban, bemutatók és kézműves foglalkozások által, a lehető legsokoldalúbban mutatja be a nagyközönség számára az általa éltetett örökség-elemet. A Kulturális Örökség Napjai megnyitó helyszínének éves vándorlása (budapesti és vidéki helyszínek váltogatják egymást) lehetővé teszi, hogy ily módon a szellemi kulturális örökségvédelem fontosságának üzenete és Magyarország színes örökség-elemeinek megtapasztalása az ország lehető legtöbb pontjára eljuthasson.

- **A Skanzen hétfőjei és nagyrendezvényei**

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum a szellemi kulturális örökség láthatóvá tételét, megismertetését a lehető legszélesebb közeggel egész éven át fontos feladatának tartja, ezért a nagyrendezvényeken, fesztiválokon rendszeresen szerepel nagy sikerrel a Nemzeti Jegyzék egy-egy közössége; a hétfőjeiken: a Szombati Szöszmötölés illetve a Régimódi Vasárnapok elnevezésű programokon tudatos koncepció szerint, alkalmanként egy-egy Népművészet Mestere tart bemutatót és kézműves foglalkozást, tanítást a múzeum érdeklődő látogatói számára.

- **Élő Örökségünk-sorozat**

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága 2010-ben indította útjára Élő Örökségünk elnevezésű programsorozatát egy budapesti kulturális intézménnyel, a Kossuth Klubbal együttműködve. Az egynapos rendezvény célja, hogy a fővárosban, egy-egy konkrét örökség-elemet a lehető legteljesebb formában bemutassa, kiemelve múltját, jelenét, s jövőjének lehetőségeit az adott közösség képviselőinek tudása, tevékenysége közvetlen megismerése által. Ezidáig a mohácsi busójárás, a kunsági birkapörkölt karcagi hagyománya és Kalocsa öröksége mutatkozott be. Még idén, december 8-án a halasi csipkevarrás élő

hagyományának komplex bemutatására kerül sor a széles nyilvánosság számára.

A szellemi kulturális örökség társadalomban betöltött funkciója népszerűsítésének feladatában az Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságán kívül számos szervezet veszi ki részét országos szinten:

- A Népművészeti Egyesületek Szövetsége ([Association of Hungarian Folk Artists](#)) 1987 óta minden évben megrendezi a magyarországi kézművesek legnagyobb országos rendezvényét, a Mesterségek Ünnepét a Budai Várban ([Festival of Trades and Crafts on Buda Castle Hill](#)). A Szövetség tagszervezeteihez tartozó kézműves mesterek négy napon keresztül működő műhelyekben mutatják be a tradicionális magyar mesterségeket. A rendezvényen egyszerre van jelen a hagyományőrző kézművesség, az élő népzene és a néptánc. Minden évben más és más ország a díszvendége a rendezvénynek. A programot szakmai események sora kíséri: tematikus kiállítás megrendezésére kerül sor, illetve önálló hagyományőrző program is helyet kap a rendezvényen.

- Az Országos Táncszínház Találkozó és Kirakodóvásár ([National Táncszínház Festival and Crafts Fair](#)) – mint az egyik legjelentősebb hazai folklórfesztivál – a népzene, a néptánc és a tárgyalkotó népművészet seregszemléje, amelyen műkedvelő és hivatásos előadók, gyermek- és felnőtt néptáncgyűttek, zeneiskolások és hagyományőrző népművészek működnek közre, a Kárpát-medencei magyarság és a hazai nemzetiségek képviselőiben. A Táncszínház Egyesület ([Dance House Guild](#)) által szervezett Táncszínház Találkozó 1982 óta minden év tavaszán a Budapesti Tavasz Fesztivál keretében várja az élő népművészet kedvelőit. Az Országos Táncszínház Találkozó és Kirakodóvásár 2010-ben – a Magyar Fesztivál Szövetség első alkalommal meghirdetett pályázatán – elnyerte a Kiváló Folklór Fesztivál minősítést.

- A Hagyományok Háza kiemelt feladatának tartja a folklórkutatás eredményei társadalmi hasznosulásának feladatát. Ennek érdekében számos, a népművészet hagyományőrző mestereinek részvételével zajló rendezvényt szervez, színháztermi előadások, illetve interaktív táncszínházi és tanfolyami foglalkozások keretében. A szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos információkat módszertani segédanyagok és tudományos publikációk útján is közzéteszi. A szakterületen kialakult értékekről tudományos előadás sorozatokat, szimpóziumokat és rendszeres konferenciákat szervez. Egyik legnagyobb méretű és nagysikerű, egyben példaértékű vállalkozása az Utolsó Óra gyűjtési program, melynek köszönhetően 112 ma is működő kárpát-medencei zenekart gyűjtöttek föl 240 faluból, zenéjüket 1271 CD-n rögzítették, ami majd 1250 órányi dallamot jelent. Ebből az anyagból válogatva jelent meg 2010-ben az Új Pátria - jövőnk öröksége című sorozat, amely 50 darab CD-t tartalmaz

.

- 1953 óta állami kitüntetésként adományozza Magyarország a Népművészet Mestere díjat a közösségükben tevékenykedő népi alkotók és előadóművészek számára, akik kiemelkednek az énekes, táncos, hangszeres zenész, mesemondó, tárgyalkotó kategóriában; ily módon az 1993-ban meghirdetett UNESCO Living Human Treasures programhoz hasonló elismerési rendszer. A fiatal, revival tevékenységet folytató tehetségek számára 1969-ben hozták létre a Népművészet Ifjú Mestere díjat. A díjak odaítélésének szakmai koordinálását és lebonyolítását célzó folyamataiban a Hagyományok Háza tevékeny részt vállal. Mindkét elismerés jelentős szerepet tölt be a szellemi kulturális örökség presztízsének megerősítésében, illetve értékeinek közösségi, regionális és osztársadalmi elismertetésében.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága indította el a Népművészet Mesterei díj kitüntetettjeinek tudása és tevékenysége elnevezésű, 2008 óta a jegyzéken szereplő elem adatbázisának összeállítását, kiterjedt munkacsoportot létrehozva. Az 1953 óta adományozott díjat évente a legkiválóbb népművészek kapják a hangszeres zenész, énekes, mesemondó, tárgyalkotó és táncos kategóriáiban. A készülő adatbázis tartalmazza a

népművészek életrajzát, személyük és életművük teljes bibliográfiáját, a tőlük gyűjtött múzeumi anyag elérhetőségét, és online, keresőmotorokkal ellátott felületen illetve könyv formában kerül majd publikálásra. Az adatbázist összeállító munkacsoport munkájában a szakértők mellett a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem néprajz szakos, illetve a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem népzene tanszékének énekes szakirányos hallgatói is részt vesznek.

- A széleskörű társadalmi népszerűsítést segíti a Magyar Pénzverőnek a Magyar Nemzeti Bank együttműködésével indított kezdeményezése. Az UNESCO listákra kerülő örökség-elemekről, jó gyakorlatokról ezüst emlékérme sorozatot adnak ki. 2010-ben a reprezentatív listán szereplő busójárás, 2012-ben pedig a jó megőrzési gyakorlatok regiszterében szereplő tánc ház módszer számára készült érme.

- A Magyar Művészeti Akadémia a művészettel – különösen az irodalommal, a zenével, a képzőművészettel, az iparművészettel, a tervezőművészettel, valamint az építészettel, a fotó-, a film-, az előadó-, a népművészettel – továbbá a művészet elemzésével, támogatásával, oktatásával, hazai és nemzetközi bemutatásával, közkinccsé tételével és a magyar művészek képviselésével összefüggő országos közfeladatokat lát el. Az MMA együttműködik a Magyar Tudományos Akadémiával és a magyarországi országos művészeti intézményekkel és szervezetekkel, támogatja a különböző művészeti ágak országos civil szervezeteinek, szövetségeinek működését. Az UNESCO meghatározása szerinti szellemi kulturális örökséggel kapcsolatban az MMA, kiemelten a Népművészeti és Néprajzi Tagozata elkötelezetten munkálkodik mindazon kulturális értékeink, hagyományaink megőrzésén, dokumentálásán amelyről az UNESCO Egyezmény is rendelkezik.

Tervezési programok:

A szellemi kulturális örökség támogatási rendszerének kialakítása már folyamatban van. A Nemzeti Kulturális Alap által kiírt egyes kulturális jellegű vagy fesztiválokról szóló pályázatokban a támogatás előnyei, kritériumai között nevesítve megjelenik a szellemi kulturális örökség tematikája.

Célzottan a nemzeti jegyzékre jelölést benyújtó közösségek, azaz a felterjesztési dokumentáció elkészítésének támogatását célozza az állami alapítású Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat III. szakosztályának (A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása) pályázati kiírása. 2012-ben egy közösség kapott anyagi forrást jelölési anyagának (tanulmányok, fotó- és filmdokumentáció) elkészítéséhez, mely tendencia a következő években is folytatódni fog.

Megtörténtek az előkészítő lépések a jövő évtől megvalósuló támogatási rendszer kialakítására. Ennek keretében a Nemzeti Kulturális Alap által támogathatók lesznek azok a közösségek, amelyek a Szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékén szerepelnek, így a felterjesztés elkészítésével és benyújtásával már bizonyították tudatos örökségmegőrző szándékukat és elkötelezettségüket. Ezek közül kiemelt figyelmet kell biztosítani az UNESCO listáira felkerült örökség-elemek megőrzésére. A közösségek meghívásos pályázat útján nevesített feladatok megvalósítására adhatnak be támogatási kérelmet:

1. Az örökség-elem dokumentálása, archiválása, ilyen típusú helyi gyűjtemény létrehozása, fenntartása, felújítása, restaurálási költségek

2. Közösségi tér kialakítása, vásárlása, felújítása az örökség-elem gyakorlása helyszínéül

3. Az örökség-elem fenntartásának, generációról generációra történő hagyományozásának biztosítása a tudás-átadás különböző módszereivel (helyi iskolai tanterv létrehozása /megírás, tankönyvek kiadása, eszközfeltétel megteremtése/, iskolán kívüli örökség-átadás kereteinek biztosítása /továbbképzések, tanfolyamok, szakkörök, alkotókörök működésének biztosítása/, tankertek, tanműhelyek kialakítása)

4. Közvetlenül az örökség-elemmel kapcsolatos programok, bemutatók megvalósítása (alkotópályázatok, rendezvények, fesztiválok, kiállítások)

5. A örökség-elem népszerűsítését, vizibilitását segítő helyi promóciós anyagok tervezése, kivitelezése, terjesztése

Tudományos kutatások, tanulmányok:

Magyarország az elsők között, már a csatlakozást követő évben, azaz 2007-ben az akkori nevén Oktatási és Kulturális Minisztérium szervezésében és támogatásával nemzetközi konferenciát szervezett magyar és európai szakértők részvételével a szellemi kulturális örökség fogalmának körvonalazása és az Egyezmény végrehajtásának lehetséges útjai témájában. E konferencia adott otthont a Tudatos Örökségvédő Polgármesterek nemzetközi találkozójának, amelyre a világ minden részéről érkeztek az érintettek. A konferencia anyaga angol és magyar nyelven publikálásra került (csatolva a jelentéshez).

- Az UNESCO közreműködésével 1996-ban létrejött Európai Folklór Központ (ma Európai Folklór Intézet) tevékenysége által operatív módon segíti a szellemi kulturális örökség megőrzését. Nemzetközi hálózat működtetésével, szakmai publikációk megjelentetésével, nemzetközi konferenciák szervezésével igyekszik módszertani útmutatást, gyakorlati példákat nyújtani az örökségvédelemben érintett szakemberek, intézmények számára.

- A Hagyományok Háza feladata a népi iparművészeti kézműves hagyaték felkutatása, feldolgozása, gyűjteményezése és kiállítások rendezése, a 2011-ben alapított Magyar Népi Iparművészeti Múzeum (Budapest, Fő utca 6.) fenntartása, állományának gyarapítása; emellett a népi iparművészeti alkotások és a hagyományos háziipari termékek fejlesztésének érdekében pályázatok kiírása, népi iparművészeti alkotások és a hagyományos háziipari termékek minősítése az erre a célra létrehozott szakértői bíráló bizottságok útján.

- A CIOFF magyarországi fesztiválszövetség 2009 óta kifejezetten a témát elemző konferenciák, tájékoztatók szervezésével járult hozzá a szellemi kulturális örökség jelentőségének tudatosításához, széles szakmai körökben történő terjesztéséhez. Tematikájának középpontjában a hagyományőrzés és fesztiválturizmus, a folklórfesztiválok mint a szellemi kulturális örökség fórumai, és az egyes örökségelemek bemutatása állt.

- A szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos tudományos feldolgozás egyik lépéseként megindult az érintett közösségek, elsősorban a nemzeti jegyzéken és/vagy a reprezentatív listán szereplő örökség-elemek szisztematikus vizsgálata. Rendszeresen készülnek egyetemi szakdolgozatok és doktori értekezések a jegyzékre kerülést követő hatásokról, akár a turizmus, akár az elem változása, akár a közösségi kontrollmechanizmus, vagy az örökség felértékelődése témájában.

- Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Atelier Európai Társadalomtudományi és Histogramm Tanszék (1088 Budapest, Múzeum körút 6–8. I/129–133. Tel.: +36 1 485 5208 Fax: +36 1 485 5208, <http://atelier.org.hu> E-mail: eszabo@ludens.elte.hu)

A francia Annales-iskola hagyományainak mintájára 2007-ben létrejött magyarországi intézmény az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Történettudományi Intézetének egységeként, tanszékként és doktori iskolaként működik. Az Atelier nyitott minden olyan magyar, illetve egyetemes vonatkozású társadalom-, kultúra- és gazdaságtörténeti, historiográfiai kutatásra, amelyet az elméleti-módszertani igényesség, az interdiszciplináris, probléma-orientált megközelítés jellemez. Alapításától fogva szorosan együttműködik a párizsi École des Hautes Études en Sciences Sociales kutatóintézettel.

- Az Országos Tudományos Kutatási Alap pályázati rendszerében kezdődött a 2010-2014 között tartó, „A hagyományos tánc, mint közösségi tudás, társadalmi gyakorlat és helyi kulturális örökség” című projekt. A kutatásban három senior-kutató, négy PhD hallgató vesz részt. A projekt végrehajtása során eddig három könyv jelent meg, s további három előkészítése folyik, és eddig három PhD hallgató védte meg doktori disszertációját. A projekthez szorosan kapcsolódik a népzenei és néptánc gyűjtések által érintett helyi közösségek örökségvédő tevékenységének vizsgálata új terepkutatások keretében. E munkában cca. 20 egyetemi hallgató is részt vesz. A kutatás háttéranyagát az a tudásbázis adja, amely a projekt egyik végeredményeként 2013-ban készül el. A tudásbázis válogatott film, fotó, hangzó és grafikus

anyagot tartalmaz a Népzenei és Néptánc Archívum anyagából, szakirodalmi bibliográfiával, elektronikus könyvtárral és terminológiai szótárral kiegészítve. A szlovák, szerb, bolgár, szlovén, horvát és román partnerakadémiai intézetek, kezdeményezésünkre, hasonló munkákat folytatnak, ami 2014-ben lehetővé teszi a hasonló elven felépített tudásbázisok összekapcsolását.

Az OTKA pályázati rendszere nyitva áll az összes kutató előtt, a fenti példa is mutatja, hogy a hosszú távú támogatás nyerhető szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos kutatási tervezetekre is.

2012 szeptemberében kezdődött a „Choreomundus – A tánc, mint tudás, társadalmi gyakorlat és kulturális örökség” elnevezésű nemzetközi MA kurzus négy európai egyetem részvételével. /Szegei Egyetem – Magyarország, Trondheim Egyetem – Norvégia, Blaise Pascal Egyetem – Franciaország (UBP) és Roehampton Egyetem – Nagy Britannia (URL). A 17 hallgató, akik a világ 12 országából valók, egy-egy szemesztert töltenek a konzorciumot alkotó egyetemeken. A nemzetközi kurzusnak hét európai hallgatója van, közöttük egy magyar.

Országos hatókörű volt a Magyar Művelődési Intézet által koordinált Közkincs Program 2005-2010 között, melynek tematikája a kulturális vidékfejlesztés. Ennek keretében jöttek létre az úgynevezett Közkincs Kerekasztalok, melyek szakmai hálózata elkészítette a települések értékeit összegző értékleltárakat, összegyűjtötte az ott élő előadók, alkotók, civil szervezetek adatait. Ezek a nyilvántartások mások mellett tartalmazták a szellemi kulturális örökség helyi megnyilvánulásait is. Tevékenységük eredményeként a kistérséget bemutató kiadványok, programfüzetek, DVD-k, CD-k, internetes oldalak készültek, rendezvénysorozatok, kistérségi fesztiválok, vándorkiállítások, tehetségkutató programok, képzések valósultak meg. A települések közös programjai, illetve a kistérségek közötti együttműködésben szervezett események megpezdítették a térség közösségi életét, és egyben meghatározták a jövőben teendő feladatokat.

A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére került örökségelemeket hordozó közösségek mögött részben létező gyűjtemények vannak, részben a jegyzékre kerülést követően kezdődött meg a helyi dokumentációs táruk létrehozása. A nemzeti jegyzéken szereplő halasi csipkének, a mezőtúri fazekasságnak és a borsodnádasi molnárkalács sütővasaknak önálló helyi tárgygyűjteménye, múzeuma létezik. A kalocsai, a sárközi és a matyó népművészet, valamint a mohácsi busójárás dokumentációs anyagát a települések néprajzi-helytörténeti múzeumai, tájházai gyűjtik és mutatják be. A mohai tikverőzés, a bólyi emmauszjárás, és a mendei pütkösdi templomdíszítés dokumentumainak tudatos és szisztematikus gyűjtése a jegyzékre kerülés után kezdődött el. A felterjesztés kezdeményezői és koordinátorai (NGO-ok, helyi szakemberek, önkormányzatok) a kötelező dokumentáció összeállításához kezdtek a helyi lakosságnál fellelhető fényképek, egyéb dokumentumok gyűjtésébe. Ezt jelenleg is folytatják, a képeket digitalizálják, archiválják, és ezeket felhasználva helyi kiállításokat szerveznek.

B.4. A szellemi kulturális örökség elismerését, tiszteletét és fejlesztését célzó-elősegítő intézkedések

Ismertessék a szellemi kulturális örökség nagyobb elismerésére, tiszteletben tartására irányuló és annak fejlesztését célzó intézkedéseket, különösképpen az Egyezmény 14. cikkében és a Működési irányelvek 101. paragrafusában említetteket:

- a. *oktatási, tudatosságot erősítő és tájékoztató programok, melyek főképpen a nagy nyilvánosság számára készülnek, azon belül főként a fiatalok számára (például itt lehet részletezni, beleépül-e a szellemi kulturális örökség az iskolai tananyagba, s ha igen, hogyan);*
- b. *oktatási és képzési programok az érintett közösségekben és csoportokban;*
- c. *a kapacitás/feltételek építését szolgáló tevékenységek a szellemi kulturális örökség megőrzésére;*

d. a tudásátadás nem-formális eszközei (itt lehet ismertetni, hogy a tudásátadás nem formális módjait hogyan érzékeli és ismeri el a nagyközönség, illetve miképpen értékeli nemzeti szinten);

e. oktatás a természeti terek és emlékhelyek védelmére, amelyek léte szükséges a szellemi kulturális örökség kifejezése szempontjából.

Szellemi kulturális örökség az általános iskolában

Magyarországon a hon- és népismeret tantárgy oktatása 2003-2008 kiemelt fejlesztési terület, óraszám nélkül volt kötelező minden általános iskola 5. és 6. osztályos tanulója számára. A legfrissebb, 2012-es Nemzeti Alaptantervben a hon- és népismeret kötelezően választható tantárgy (az 5-8. osztályban). A 2012-es kerettanterv szerint pedig a hon- és népismeret az 5. osztályosok számára 36 órás kötelező tantárgy. A szellemi kulturális örökség három típusával ismerkedhetnek meg a diákok: 1. a helyi, jellemzően nem a nemzeti jegyzéken szereplő örökség; 2. a nemzeti és nemzetközi jegyzékeken szereplő magyar vonatkozású elemek; 3. UNESCO listákon szereplő nemzetközi elemek. Szempontunkból legjelentősebb a hon- és népismeret oktatásban a 2012-es Nemzeti Alaptanterv harmadik átfogó témakörében, az Örökségünk, hagyományaink csomópontjaként szereplő Természeti- és épített örökségünk, a szellemi-kulturális örökség és a világörökség elemei című egység. Több típusú tankönyv készült e tantárgy oktatásához.

A szellemi kulturális örökség magyar nemzeti jegyzékén szereplő elemeit az érintett (hordozó) közösségek szinte kivétel nélkül beépítették a helyi tantervekbe, a szellemi kulturális örökség, különösen a helyi örökség oktatása keretében. Kiemelendő példa a magyar nemzeti jegyzéken szereplő Mende község hagyományéltetési stratégiája. A pünkösdi templomdíszítés egyedi hagyományát őrző község Géza Fejedelem Általános Iskolájában Dr. Baksa Brigitta néprajzkutató vezetésével évek óta folyik néprajz illetve hon-és népismeret oktatás 1-8. osztályban. Itt a gyermekek már 1. osztályos kortól belenevelődnek a hagyomány ismeretébe és tudatos őrzésébe, biztosítva ezzel a mendei hagyományok, különösképpen a templomdíszítés továbbélését. Ennek érdekében a néprajzkutató-pedagógus önálló tankönyveket írt külön-külön az 1-8 osztály számára.

Szellemi kulturális örökség a középfokú oktatásban

Ma Magyarországon a középfokú oktatásban az örökség illetve a szellemi kulturális örökség képzés konkrét tantárgyként nem jelenik meg, szellemisége azonban a legfrissebb 110/2012 (VI.4.) kormányrendeletben meghatározott nemzeti alaptantervben több ponton is felbukkan. Mivel a középiskolák számára hivatalosan nem készült világ- és szellemi kulturális örökség módszertani anyag, ezért 2010-ben a Világörökség Titkárság és a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága szakértők segítségével öt tantárgy (magyar nyelv és irodalom, történelem, ének-zene és földrajz) számára az örökség területeket feldolgozó, tantárgyukba beépítő próbatanterveket dolgoztatott ki. A szakértő tanároktól minden tantárgy esetében öt tanóra vázlatát és bemutatását kérték, melyek filmes rögzítésre kerültek. A program kifizetése egy akkreditált tanári továbbképzés lesz, melyre minden érdeklődő tanár jelentkezhet.

A szellemi kulturális örökség egyéb oktatási formái

- A felnőttképzés területén szellemi kulturális örökség szempontból legjelentősebb szerepet a Hagyományok Háza tölt be, az évente meghirdetett kb. 60, többségében államilag akkreditált kurzusával az alábbi témakörökben:

Népzene:

Magyar népiének-tanfolyam pedagógusoknak - A hiteles népdaléneklés tanulása és tanításának módszertana

Magyar népifurulya-tanfolyam pedagógusoknak - „Az éneklő furulya” – Út a hiteles furulyamuzsika elsajátításához

Magyar népdal-mesterkurzus - Hiteles népdaléneklés haladóknak

Néptánc:

Játék és tánc az iskolában (pedagógusoknak)

Tájegységek játék- és táncszempontú ismerete (haladóknak és táncpedagógusoknak)

A Kárpát-medence táncos öröksége (haladóknak és táncpedagógusoknak)

Néptánc-tanfolyam (kezdőknek)

Népmese:

Magyar népmese – hagyományos mesemondás - A szövegfolklor tanulása és tanításának módszertana

Népi kézművesség (OKJ-s szakképzések, akkreditált tanfolyamok, szakkörök):

Népi játszóházi foglalkozásvezetői tanfolyam (a Népi játék és kismesterségek oktatója tanfolyam 1. modulja)

Gyékény-, szalma-, csuhétárgyak készítése

Fazekasság

Hímzés

Kosárfonás

Nemez készítés

Népi bőrművesség

Népi ékszerkészítés

Szőnyegszövés

Népi játék és kismesterségek oktatója tanfolyam

<http://www.hagyomanyokhaza.hu/main/oktatas/>.

- Kifejezetten az érintett közösségek számára létrehozott képzési program a Muharay Elemér Hagyományőrző Szövetség rendezvénye, a Hagyományőrzők Akadémiája. A kistelepülések együttesvezetői, a helyi hagyományőrző egyesületek és szakértők számára szervezik 2007-től folyamatosan az évi 30 órás továbbképzést, amelynek témája a szellemi örökség értelmezése, feldolgozása, alkalmazása. A program részét képezik az elméleti előadások, a módszerek, tapasztalatok közreadása, a gyakorlati feladatok bemutatása. A szövetség a Helyi emlékezet, kulturális örökség, örökségvédelem című országos projekt keretében 2009- 2011 között 56

település 260 résztvevője számára tartott képzést, melynek célja módszert, tudásanyagot, ízlést, „eszméket és elveket” adni a helyi hagyományőrző közösségek tevékenységéhez.

A továbbképzést kiadványsorozattal is kiegészítettek öt témakörben: Örökségünk van, mit kell tudni róla?; Viseleti örökségünk; Táncos örökségünk; Népzenei örökségünk; Ünnepi szokások .

- Magyarországon a táncházmozgalomnak (ezt megelőzően a Kodály-módszernek) köszönhetően több évtizedes hagyománya van az autentikus népzene és néptánc oktatásnak. Ennek intézményes formája a zenei- és művészeti iskolákban folyik (pl. Óbudai Népzenei Iskola, Nádasy Kálmán Alapfokú Művészeti és Általános Iskola, Selye János Humán és Zeneművészeti Szakközépiskola, Fóti Népművészeti, Szakközép-, Szakiskola és Gimnázium stb.). Non-formális alkalmi pedig a művelődési intézményekben, klubokban folyó táncházak (listáját ld. www.tanchaz.hu), néptánc-, népdal-, népmese valamint hagyományos kézműves kurzusok, népművészeti táborok.

A reprezentatív listán szereplő mohácsi busójárás kapcsán a Mohácsi Sokacok Olvasóköreben (100 éves polgári kulturális csoport) lehetőség van a nyelvtanulásra, a táncok megtanulására, játszóházi keretek között pedig a hagyományok elsajátítására. Zenekarukkal rendszeresen tartanak táncházakat, fellépéseket. A táncosok mellett jelen vannak a gyerekek is, akik a nyelv mellett ismerik hagyományaikat, zenéjüket, táncaikat. A sokackör a város lakóinak (főként busók) támogatásával olyan helyi sokac hagyományokat élesztettek fel amelyek önálló a busójárástól függetlenül is nagy fesztivállá alakultak (Sokacok Babfőzőfesztiválja, Pranje-Dunai Mosás).

Kapacitásépítés:

- A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága rendelkezik egy, az egész országot átfogó szellemi kulturális örökség referensi hálózattal, melyben minden megyéből egy delegált szakértő (jellemzően néprajzos végzettségű) felelős az Egyezmény megyei szintű megvalósításáért, az információk közvetítéséért. Az Igazgatóság a megyei referensek számára évente 4-5 alkalommal továbbképzéseket szervez, ahol előadások, terepgyakorlatok, viták illetve workshopok keretében tárgyalják meg a téma aktuális problémáit.

- A nemzeti jegyzéken szereplő közösségek számára az igazgatóság 2009-ben létrehozta a Tudatos Örökségvédő Községek Körét (TÖKK), mely az illetékes közösségek továbbképzésére, eszmecseréire szolgál fórumként. A TÖKK fórumain kiemelt szerepe van az örökségmegőrzés jó példái és a tapasztalatok bemutatásának. Emellett a találkozók tematikus kérdéseket dolgoznak fel.

- A kapacitásépítést szolgálja a SZKÖI részvétele a Szabadtéri Néprajzi Múzeum múzeumi gyakorlati programjában is, mely során a résztvevő egyetemi hallgatók általános, példákkal illusztrált egész napos előadáson és műhelygyakorlaton vesznek részt az Igazgatóság munkatársai koordinálásával. Emellett a 2012-es évtől az Igazgatóság külön is fogad például örökségmenedzsment szakos hallgatókat gyakorlatra.

Tájékoztató programok:

A Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság 2010 elején hívta életre a szellemi kulturális örökség megyei referenseinek rendszerét. A megyei szakemberek folyamatos képzésben részesülnek a szellemi kulturális örökségvédelem nemzeti és nemzetközi szintjének kérdéseiről, főképp a nemzeti jegyzékek tudnivalóiról, a jegyzékekre kerülés folyamatáról. Az Igazgatóság a referensekkel közösen folyamatosan, a megyei referensi rendszer megalakulása óta szisztematikusan tart vidéki helyszíneken tájékoztató közösségi fórumokat. Ennek során ismertetik az egyezmény célkitűzéseit, nemzetközi és hazai végrehatásának főbb csomópontjait, bemutatják az UNESCO listákat és a Magyarországon létrehozott nemzeti jegyzékeket. Az érdeklődő civil szervezetekkel, szakemberekkel, önkormányzati képviselőkkel és az örökség

gyakorlóival ismertetik a jegyzékekre jelölés mechanizmusát, kritériumait. A helyi közösségi fórumokat rendszerint az Igazgatóság által létrehozott banner-kiállítás kíséri, mely darabonként bemutatja a magyarországi nemzeti jegyzék elemeit, valamint ismerteti az UNESCO egyezményt, és magyar gyakorlatot. Ezeken a fórumokon kerülnek szétosztásra a füzetsorozatként létrejött tájékoztató anyagok (a kihirdető törvény szövege, a nemzeti jegyzéket ismertető kiadvány).

Média szerepe

Mind a regionális, mind pedig az országos médiának nagy szerepe van a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos ismeretterjesztésben. Szokássá vált a szellemi kulturális örökséggel kapcsolatos híradás és tudósítás mind a nyomtatott sajtóban, mind pedig a televízióban és rádióban.

A SZKÖ megjelent már a magyar web2-es felületeken is. A Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság honlapja mellett facebook oldalt és twittercsatornát is üzemeltet, melyen a magyar mellett gyakran angol nyelven is jelennek meg hírek információk. Bár szisztematikus vizsgálatok még nem történtek ez ügyben, a közösségi visszajelzések alapján megállapítható, hogy a médiafigyelem nem ártalmas az örökségelemekre nézve, sőt, inkább erősíti a helyi tudatosságot, felkelti a fiatalok figyelmét lakóhelyük hagyományaira, s megnöveli részvételi kedvüket, ezáltal erősítve az elem jövőbeni életképességét.

Kulturális terek létrehozása, védelme:

Annak ténye, hogy már a nemzeti jegyzékre történő felterjesztések is a hordozó közösségek intenciójaként jönnek létre, ők maguk fogalmazzák, írják s állítják össze a dokumentációt, készítik el a megőrzési intézkedéseket, biztosítékul szolgál arra, hogy maga a közösség is figyelemmel kíséri, s fontosnak tartja örökségük teljes spektrumának megőrzését, védelmét. Már a megyei tájékoztató fórumokon hangsúlyt kap, hogy tudatos közösségek, és az emlékhelyeik, tereik nélkül nem lehet beszélni életképes szellemi kulturális örökségről sem. Ezt maguk a hordozó közösségek is elismerik, s tapasztalható, hogy köreikben a nemzeti jegyzékre kerülés pozitív hatást gyakorol e téren is. Példaként említhetjük egyrészt a reprezentatív listán is szereplő mohácsi busójárást, ahol 2012 őszén adták át az új múzeum épületét, s elindult egy önálló busómúzeum létrehozásának folyamata is. A leendő busómúzeum lehetővé teszi, hogy az öt napra korlátozódó rendezvény egész éven át bemutathatóvá váljék kiállítások, foglalkozások és egyéb programsorozatok révén. A Nemzeti Jegyzéken szereplő mendei pütkösi templomdíszítés esetében is pozitív hatás tapasztalható. A hordozó közösség, a mendei evangélikus szlovákok szokása a falu büszkeségévé vált, elkezdődött az örökség-elem helyszínül szolgáló templom és környezetének felújítása.

A matyóság esetében városuk, Mezőkövesd hagyományos, hadas városrésze országos szintű népi műemléki védelem alatt áll, s így a matyó népművészet, kézművesség táncok és szokások gyakorlásának hagyományos környezete biztosítottnak látszik.

B.5. Kétoldalú, szubregionális, regionális és nemzetközi együttműködés

Jelentsék a bilaterális, szubregionális, regionális és nemzetközi szintű intézkedéseket az Egyezmény megvalósításának érdekében, beleértve a nemzetközi együttműködést, mint pl. az információ- és tapasztalatcserét, valamint más közös kezdeményezéseket, ahogy azokat az Egyezmény 19. cikkében, valamint a Működési irányelvek 102. paragrafusában említik. A leírásnál figyelembe kell venni a következő pontokat:

- a másik Részes Állam területén található szellemi kulturális örökség elem dokumentációjának megosztása (a Működési irányelvek 84. paragrafusa);

a regionális együttműködéshez tartozó tevékenységekben való részvétel, beleértve például a 2. kategóriába tartozó, már az UNESCO égisze alatt fennálló, vagy a

jövőben megalakuló szellemi kulturális örökség központokat (a Működési irányelvek 85. paragrafusa);

- a. *közösségi, szakmai hálózatok, szakértői központok és kutatóintézetek létrehozása szubregionális és regionális szinten közös és interdiszciplináris megközelítési módok kidolgozására a közös szellemi kulturális örökség elemekkel kapcsolatban (a Működési irányelvek 83. paragrafusa).*

Az egyezményvel kapcsolatos állami feladatok szakmai koordinációjával megbízott Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága a regionális alapú kölcsönös örökség-kezelés ügyében egységesen (minden érintett országra kiterjedően) felvette a kapcsolatot a szomszédos országok szakembereivel, akik az egyezmény végrehajtásáért szakmai szempontból helyben felelősek.

Regionális és nemzetközi kapcsolataink több különböző közös célra koncentrálnak:

- i) a szellemi kulturális örökségvédelem fontosságának tudatosítása, egymás szellemi kulturális örökségének és örökségvédelmi módszereinek megismerése

A Pünkösdi Sokadalom – Nemzetközi Szellemi Kulturális Örökség Találkozó elnevezésű rendezvény több célt is egyesít: részét képezi a szellemi kulturális örökségüket fenntartó közösségek kultúrájának kölcsönös megismertetése, az örökségvédelem hazai és külföldi jó példáinak bemutatása, továbbá tapasztalatszerzés és együttműködések kialakítása - tehát kiemelt célja a regionális és nemzetközi kapcsolatépítés. A résztvevő, Reprezentatív Jegyzéken szereplő külföldi közösségekkel együtt minden esetben külföldi szakemberek is meghívást kapnak, s az Igazgatóság munkatársai kapcsolatba lépnek az adott állam szakmai felelőseivel is. A program 0. napja minden esetben a rendezvény résztvevőinek szakmai napja – itt szervezeten nyílik lehetőség az örökség-elemek és az örökségvédelmi gyakorlatok megismerésére.

A nemzetközi szakértői körrel folyamatos a kapcsolattartás, ily módon egy állandóan bővülő regionális szakmai hálózat jön létre.

A kapcsolatok erejét bizonyítják a megtisztelő meghívások Szlovákia Nemzeti Nyilvántartása elemeinek ünnepélyes kihirdetésére, illetve Románia Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Bizottságának 2012 márciusi, Kolozsváron tartott ülésére. A bizottsági ülésen a Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgató-helyettese és a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság vezetője vettek részt. A román nemzeti bizottság kérésére beszámoltak a magyarországi végrehajtás gyakorlatáról.

2011. március 31-én az Igazgatóság vezetője részt vett a magyar-szlovák kulturális vegyesbizottság ülésén. Külön előkerült a szellemi kulturális örökség témája, amelyhez szakértőként kérték hozzászólását.

A magyar táncház módszer kapcsán különösen fejlettek a kapcsolatok a magyar táncház-modell módszertani eredményein felépült szlovák és lengyel táncházmozgalom szervezeteivel, illetve szakembereivel.

Elsőként 1994-ben rendeztek lengyel táncházat Lengyelországban, majd hamarosan megalakult a Lengyel Táncház Egyesület. Az egyesület a lengyel táncházmozgalmat a magyar táncház-modellből eredezteti. Lengyel táncházak több városban, Varsón kívül Wrocławban (Centrala Muzyki Tradycyjnej, www.cmt.art.pl), Olsztynban (www.pograjka.prv.pl), Lublinban (www.oberek.blox.pl), Poznańban (www.myspace.com/jacekhalas, www.halas.art.pl), Krakkóban (www.folk.wkrakowie.pl), illetve Suwałkiban (www.krusznia.blogspot.com) és Toruńban működnek. 2000 óta szerveznek nyári népművészeti táborokat, a programokat mindig egy-egy jellegzetes népművészeti régióba települve, a környék hagyományörző mestereinek bevonásával alakítják ki. A szlovák táncházmozgalom 2002 őszén vette kezdetét, a szikrát a Budapesten, a Hagyományok Háza által 2002 márciusában szervezett Visegrádi Együttműködés

Országainak Folklórtalálkozója adta meg. A pozsonyi, besztercebányai, zólyomi és kassai szlovák táncházak szervezői a magyar modellt tekintik munkájuk példaképének, s ezt egyleteik honlapjain is hirdetik (www.tanecnydom.sk). A Magyarországi Táncháztalálkozó mintájára Pozsonyban évente megrendezik a „Naj tanečný dom” nevű rendezvényt, ahol a szlovák táncok mellett rendszeresen tanítanak szlovákiai, magyarországi, illetve erdélyi magyar táncokat is. Ez esetben viszont nem arról van szó, hogy a szlovák táncmozgalom a magyar modelltől magyar folklóanyagot is átvesz, hanem arról, hogy szellemiséggel együtt a magyar táncok multikulturalitása is exportálódott, így a szlovák táncokban gyakran találkozhatunk ruszin, gorál, morva, illetve cigány táncokkal is.

ii.) Magyarország nemzetiségeinek szellemi kulturális öröksége

A Magyarország területén található szlovák szellemi kulturális örökség megőrzése érdekében a SZKÖI felvette a kapcsolatot a magyarországi szlovák kulturális intézet szakemberével, aki doktori értekezését a magyarországi szlovák szellemi kulturális örökség témában készíti.

A magyarországi nemzeti jegyzéken jelenleg három olyan örökség-elem szerepel, mely alapvetően nemzetiségek kulturális örökségét tartalmazza.

iii.) A Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság a szomszédos országokban fellelhető magyar vonatkozású szellemi kulturális örökség megőrzése érdekében több fórumot rendezett az ott élő szakemberek számára, akik a helyi közösségekkel közvetlen kapcsolatban állnak és ezáltal segíthetik az információáramlást, valamint az adott nemzeti nyilvántartásokba való felvétel lehetőségét. Az első találkozó alkalmával a résztvevők ajánlást fogalmaztak meg az illetékes és döntéshozó magyar állami vezetők számára a szomszédos országokban fellelhető magyar vonatkozású szellemi kulturális örökség megőrzése ügyében, kiemelve a bilaterális kapcsolatokban rejlő lehetőségeket.

A második találkozó során továbbképzés formájában kaptak információt és módszertani útmutatót a lakóhelyükön fellelhető szellemi kulturális örökség kezelése, valamint az egyezményben foglalt megőrzési lehetőségek témájában. A workshopon elméleti és gyakorlati foglalkozásokon ismerkedhettek az örökségvédelemmel. Bevezető előadásokat hallhattak többek közt az Egyezmény születéséről, a magyarországi megvalósítás folyamatáról, a közösség képviselői ismertették a matyó népművészet hagyományát, s meséltek a felterjesztés folyamatáról, tapasztalatairól, majd pedig a “megfogható” tárgyak megóvását mutatták be a Szabadtéri Néprajzi Múzeum restaurátor szakemberei.

iv.) dokumentáció

- A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézete 2011-2014 között részt vesz az ETNOFOLK elnevezésű regionális projektben. A projektet az Európai Strukturális Alap finanszírozza a közép-európai országokat (Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Ausztria, Magyarország) tömörítő Közép-Európai Transznacionális Program keretében. A projekt célja, hogy bemutassa a közép-európai népek hagyományos kulturális örökségét és segítse annak megőrzését. A projekt keretében olyan közös webfelület készül, amelyen szövegek, térképek, fotók, hang- és mozgóképfelvételek segítségével mutatják be az itt élő népek egyes dalait, táncait, a szokásokat, a viseletet, az építészetet, a hitvilágot és a népelet más területeinek jelenségeit. A honlap ennek révén a néprajztudomány számos eredményét is közvetíti a nagyközönség számára. A szakmai munka tudományos háttérét a kulturális és vizuális antropológia elméletei jelentik. Az öt tudományos partner: a Cseh Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete, a besztercebányai Bél Mátyás Egyetem, a Szlovák Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézete és a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémia Tudományos Kutatóközpontja. A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézete a nemzetközi Etnofolk program keretében a népi kulturális örökség kérdésében szervezett kerekasztal-beszélgetést az

Ópusztaszeri Emlékparkkal együttműködésben 2012. június 6-7-én.

A konzultáció célja a népi kulturális örökség fogalmának meghatározása, a szellemi- és népi kulturális örökség dokumentálását, megőrzését feladatuknak tartó szervezetek közötti együttműködés stratégiájának kialakítása volt.

- Mindemellett a hagyományosan erős néprajztudomány kiterjedt eredményeként a magyarországi múzeumok és kulturális intézmények nagy számú néprajzi adatot, tárgyat és fotókat tartalmazó gyűjteményeket őriznek mind a szomszédos államok magyar kisebbségeiről s Magyarország nemzetiségeiről, mind pedig távoli népekről. Ezen gyűjtemények digitalizálása és elérhetővé tétele folyamatos feladata a hazai szaktudománynak.

C. A reprezentatív listán szereplő elemek helyzete

Kérjük, töltsse ki az alábbi pontok mindegyikét minden egyes, országa területén található szellemi kulturális örökség-elemre, mely felkerült a Reprezentatív listára. A jelölő nyomtatványt használja a jelentés bázisaként az elem jelenlegi állapotára vonatkozó leírásához, és csak a listára kerüléstől, vagy az utolsó jelentéstől számított lényeges változásokat jelentse. A jelölő nyomtatványok és a korábbi jelentések a www.unesco.org/culture/ich weboldalon találhatóak, vagy a Titkárságtól kérhetőek.

A Részes Államnak törekednie kell az érintett közösségek, csoportok, vagy adott esetben magánszemélyek lehető legszélesebb körű részvételére a jelentések készítésében, s a C.7. pontban ennek mikéntjét is ismertetni köteles.

Az elem neve: Busójárás Mohácson – Maszkos farsangvégi télűző szokás

Busó festivities at Mohács: masked end-of-winter carnival custom

Felvétel ideje: 2009

C.1. Társadalmi és kulturális funkciók

Mutassa be az elem társadalmi és kulturális funkcióit, illetve jelentését napjainkban a közösségén belül, illetve a közösség számára. Ismertesse hozdozóinak és gyakorlóinak tulajdonságait és többek közt minden, az elemmel szemben speciális felelősséggel tartozó személy specifikus szerepét vagy kategóriáját. Figyelmet kell fordítani minden lényeges változásra a felvétel R.1.-es kritériumával kapcsolatban ("Az elem szellemi kulturális örökségnek minősül az Egyezmény 2. cikke alapján").

A mohácsi busójárás farsang végén rendezett maszkos, rituális, mai formájában karnevál jellegű felvonulás. A hat napon át tartó alakoskodó szokás tánccal, zenével kísért országos hírű népünnepéllé fejlődött, amelyben a város lakossága, a busócsoportok, valamint az őket kísérő zenészek és táncosok, továbbá a maszkokat, eszközöket készítő kézművesek vesznek részt. A szokásfolyamatba az ilyenkor ide látogató nagyszámú közönséget is bevonják, akik így részévé válnak a város több pontján zajló eseményeknek. A város önkormányzata és a busócsoportok évről évre közösen szervezik meg a busójárást. A hat napig tartó eseményeken túl a busócsoportok egész éven át aktív közösségként működnek. Ehhez hozzá tartozik a hagyományokon alapuló folyamatos készülődés, az eszközök, maszkok megtervezése és elkészítése, a busóruházat felújítása, az egyes csoportok sajátos járműveinek megtervezése, kialakítása, és a megjelenésük hitelességét szolgáló kutatómunka. A busójárás folyamatában egyformán szerepet kapnak a tervezett programok (pl. busók gyülekezője, felvonulása, a telet szimbolizáló koporsó elégetése, busóavatás, néptáncbemutatók, kézműves vásár) és a spontán akciók és megnyilvánulások (szabados viselkedési formák, termékenységvarázsló rítuselemek, ijesztgetés, játékosság, tánc). A kezdetekkor a mohácsi horvát nemzetiséghez kötődő hagyomány mára a város szimbólumává vált.

A busójárás meghatározó és nélkülözhetetlen alakjai a busók. A busók maszkja, viseletük, kellékeik és viselkedésük ma is őrzik a hagyományos jegyeket, hitelesen közvetítik újabb és újabb generációknak. (Busó alatt a fából faragott maszkot viselő alakot értjük, akinek jellemző ruházata a bocskor, csizma, fehér vászongatya, a szőrével kifordított birkabundar derékban kötéllel vagy láncsal összekötve, melyre egy, vagy több kolomp van felaggatva, vállukon tarisznya. Jellemző kellékei a kereplő, a buzogány, a hosszú fakürt. Gyakori a díszesen kifestett mosósúlyok (praćak), a vízfordófa (obramenica), „famatyi” és teknőben busó baba hordozása is. A „szép busók” a sokác népviseletbe öltözött, arcukat fátyollal eltakaró alakok. Farsang idején a busók cselekedeteinek megítélése jellemző rituális kontextusban történik. Nem vonatkoznak rájuk a hétköznapi megszokott morális szabályok. A térre, időre és cselekvésre sajátos, „felfüggesztett” állapot jellemző. A szerepnek nagy vonzereje van, hiszen az inkognitó és a maszk alatti „másik világ” egy sajátos tudatállapot, a transzformáció megélése is.) Létszámuk változó, évente növekvő, de nem határozható meg pontosan.

Kisebbszámúban található még boszorkák, ördögök és jánkélék. A jánkélék rongyos ruhákba öltözött farsangi alakok akik könnyű ruházatuk és szabad látásuk révén könnyen mozogtak és védték a busókat azok inkognitójának felfedésétől.

A városban több néptáncsoport is működik melyek közül kettő kiemelt feladatának érzi a sokác hagyományok ápolását sőt táncos repertoárjukban busós koreográfiát is találhatunk az egyik a Mohács Táncegyüttes, a másik a Zora Táncsoport.

A táncosok mellett egyre nagyobb számban jelennek meg a zenészek is akik mind-mind a busójáráshoz köthetők. A városban működő Mohácsi Tamburaiskola az elmúlt években 3 felnőtt és egy gyermek tamburazenekart nevelt ki akik kísérik a busócsoportokat Poklade, Novitim, Dunavkinje és a Mladi Tamburasi.

Természetesen a busók mellett a legnagyobb közösség a busójáráson a sokacság. Erős, sőt napjainkban is erősödő identitásuk hatására Mohácson a „sokacság” a nemzetiségi összetartás, a kulturális érték-, és érdekvédelem, a tolerancia példaadó mintája. Ennek számos eleme figyelhető meg. Egyrészt a sokác népművelés aktivitása, a kultúra megtartásának sokasodó lehetősége, másrészt a lakosság többi részének pozitív hozzáállása, az értékek megbecsülése, a hagyományok folyamatos átvétele.

Az örökségi elem leglátványosabb hordozói a busómaszk faragók közössége. Örömteli leírni, hogy 2012-ben 36 maszkfaragó van nyilvántartva aki nagyobb mennyiségben (évi 5 db-nál több) készít álarcokat. Az ő szerepük és megítélésük nagyon meghatározó egy-egy busócsoporthoz belül. Vannak olyan csoportok akik csak egy bizonyos maszkfaragónak az álarcát hordják. Ezen kívül a maszkfaragók a város által szervezett zsűrizésen is megmérettetik magukat neves szakemberek által.

Felelősséggel tartozó személyek a busócsoporthoz vezetőik és a szervezők. Ők azok, akik szoros kapcsolatban és folyamatos párbeszédben egyeztetnek, hogy a szokások a belső csoportigények, a közösség által generált szabályok összhangban legyenek a hagyományokkal és egyben megfelelő módon, prezentálják az idelátogató közönségnek.

A busójárás egyszerre fejezi ki a városhoz, egy társadalmi csoporthoz, a nemzetiséghez való kötődést. Lehetőség nyílik a közösség, az adott csoport, és az egyén önkifejezésére, reprezentációjára. Eszköz és lehetőség a legkülönbözőbb demonstrációkra. Az identitás kifejezésének és megélésének szabadsága a közösség, a „mi” csoport létezését legalizálja. A társas, tehát közösségben történő, nyílt játéktérben megvalósuló performance-ok, a maszkírozás, és a szerepek felcserélődése, vagyis egy a mindennapoktól eltérő világba rejtőzés lehetőséget teremtenek az emberek között megvalósuló lazább kommunikációra, interakcióra, vágyak és kívánságok nyilvános térben történő megvalósításának, a közösségek belső világának prezentációjára. E szerep megvalósítja az ünnep stabilizáló funkcióját egy nagyobb közösséghez, a város helyi társadalmához, néhány csoport számára pedig a város katolikus horvát kisebbségéhez, a sokácokhoz való tartozás érzésének fenntartásával. Fontos az

információmegőrző funkció is, amely a hagyományos cselekvések újrakisítésével, csoportokon belüli átadásával valósul meg. A karneválok történetében jól végigkísérhető jelenség a feszültségelvezető funkció. Olyan viselkedésformákat fedezhetünk fel, melyek a hétköznapiakban nem tapasztalhatók. A maszkok mögé, és a maszkosokkal egy másik világba rejtőzve, maguk mögött hagyva a mindennapok világát, az ünnepelni akarás szándékával lépnek be és ki a város lakói egy sajátos, a hétköznapiaktól eltérő társadalmi-kulturális térbe.

A mohácsi közösség viszonyulása a busójárás hagyományához példaértékű, s egyben a szellemi kulturális örökség tudatosításának mintája lehet, hiszen működése nyomán, és e tudatosság hatására a környező közösségek, határon túli és hazai falvak, települések is sorra újították meg a szokást.

Szép példája a busójárás összes eseménye és lebonyolításnak módja a társadalmi párbeszédnek, ahol az egész közösség a városvezetéstől a busó csoportokon át az egyéneig mintaszerű együttműködésben gyakorolja a hagyományt.

A busójárásnak, valamint a busóvá válásnak eddig is nagy szerepe volt a mohácsiak életében, nemzeti és nemzetközi hírnevük erősödésében. A szellemi kulturális örökségi listára való fölkerülés tovább erősítette ezt a szerepet. A mohácsiak számára fontos, hogy alkotókészségüket elismerve önbizalmukat erősíti ez az elismerés, és a busójárás további, hosszú távú fönntartására ösztönzi őket, valamint erősíti a városlakók, a város lakosságát alkotó etnikai csoportok, nemzetiségek, az őket képviselő társadalmi szervezetek azonosság-tudatát. Tovább erősödött a társadalmi párbeszéd a sokácok és más nemzetiségek között, amely egymás jobb megismeréséhez és kölcsönös tiszteletéhez vezetett. Az itt élő emberek számára Mohács a soknemzetiségű, egymást toleráló, békében élni akaró és tudó emberek közösségét jelképezi. Gyakran hasonlítják ezt a programot a velencei-, vagy riói karneválhoz. Azonban fontos megemlíteni, hogy a busójárás nem csupán karnevál! A mohácsiak számára a busójárás, a farsangra való készülés, a népi kultúra iránti tisztelet, a hagyományok iránti fogékonyság és azok újjáélesztése, vagyis egész éven átvonuló feladat, életérzés, szerves része a mindennapoknak.

Az önálló nemzeti, nemzetiségi értékek megőrzésének és közkinccsé válásának biztosítéka az emberi kultúra sokszínűségének elfogadásában és a hagyományok közös ápolásában rejlik, amelynek példás gyakorlata a mohácsi busójárás.

A busójárás által érintett közösségeknek különböző, ám egymástól el nem választható, egymással kapcsolódó szintjeit szükséges meghatározni. A hagyományt egy a város többi lakosától eltérő nemzetiségű, katolikus horvát (sokác) népcsoport honosította meg, ugyanakkor mára a mohácsi identitás meghatározó elemévé vált, függetlenül a nemzetiségi hovatartozástól. A város lakossága pedig büszke és aktív részese az eseménynek. Olyannyira sajátjaként éli meg az ünnepet, hogy busóvá ma már „mohácsiként” lehet válni. Úgy tette magáévá, hogy mégsem tulajdonítja ki, nem sérti a nemzetiségi identitást, sőt érzékenyen óvja azt.

C.2. Életképességének értékelése és a jelenlegi kockázati tényezők

Mutassa be az elem életképességének jelenlegi szintjét, különösen gyakorlatának gyakoriságát és annak mértékét, a hagyományos továbbadási módok erejét, az elem gyakorlóinak és közönségüknek demográfiai jellemzőit és az elem fenntarthatóságát. Kérjük továbbá, amennyiben van, azonosítsa a veszélyforrásokat, melyek az elem

továbbadását, lebonyolítását fenyegetik; ismertesse azok súlyosságát és a fenyegetések közvetlenségét is.

A mohácsiakban tudatosult, hogy számukra oly fontos, az alkotókészségüket hűen reprezentáló szellemi örökségelem a műemlékeikhez, jó természeti adottságaikhoz, múzeumi kincseikhez, levéltári dokumentumaikhoz hasonlóan értéket, jelentenek az ország és a világ számára egyaránt. Tovább ösztönözte a társadalmi párbeszéd erősödését a sokácok és más nemzetiségek között, amely egymás jobb megismeréséhez és kölcsönös tiszteletéhez vezetett.

Ez a közös kulturális kapcsolat nemcsak a Busójáráson, de a város más kulturális, turisztikai programjain is fellelhető. Egyfajta generáló motívum. A listára kerülést követően az igény a busójárásban való részvételre megnőtt, és nemcsak a busó létszám tekintetében, de a turisztikai létszám emelkedésében is látható a változás. A busó csoportok együttműködési készsége és a hagyomány iránti tisztelete is megerősödött. A busójárás mintaértékű megőrzésének egyik elengedhetetlen eleme a busó-maszkfaragás. A reprezentatív listára kerülés hozzájárult ahhoz, hogy ma már a városnak 5 busó-maszkfaragó népi iparművésze van, valamint 1 fő népművészet ifjú mestere. Az évente megrendezésre kerülő busó-maszkfaragók kiállításán megfigyelhető az alkotók minőségre való törekvése természetesen a hagyományok tiszteletben tartásával együtt.

A város önkormányzata és a busócsoportok évről évre harmonikusan együttműködve, közösen szervezik meg a busójárást. A hat napra koncentrálódó eseményeken túl a busócsoportok egész éven át aktív közösségként működnek. Ehhez hozzá tartozik a hagyományokon alapuló folyamatos készülődés, az eszközök, maszkok megtervezése és elkészítése, a busóruházat felújítása, az egyes csoportok sajátos járműveinek megtervezése, kialakítása, és a megjelenésük hitelességét szolgáló kutatómunka.

A busójárás folyamatában egyformán szerepet kapnak a tervezett események, programok (pl. busók gyülekezése, felvonulása, a telet szimbolizáló koporsó elégetése, busóavatás, néptáncbemutatók, kézműves vásár) és a spontán akciók és megnyilvánulások (szabados viselkedési formák, termékenységvarázsló rítuselemek, ijesztgetés, játékosság, tánc).

Az eredetileg a horvát nemzetiséghez kötődő hagyományt mára az egész város magáénak érzi, aktívan gyakorolja és egyben annak szimbólumává vált. A busók évről évre növekvő létszáma biztosítja az elem hosszú távú fenntarthatóságát. A létszám növekedésnek az egyik legfőbb oka, hogy a z 1995-ben illetve előtte alakult fiatal csoportok ma már hozzák magukkal a gyermekeiket akik ezáltal aktív részeseivé válnak a Pokladenek és egyben beleszületnek egy viselkedési formába.

Íme néhány csoport etnikai és demográfiai jellemzői

Csoport	Tagok száma	Sokac etnikumúak	20 év felett
Poklade	60 fő	45	50
Zedan	19 fő	5	19
Vidák	130 f	30	86
Dunai Átkelés	49 fő	20	42
Kolompos	30 fő	3	5
Sokackör	22 fő	19	22
Botos	55 fő	15	35
Mladi Momci	44 fő	12	38
Futottak Még	31 fő	5	20
Busó Club	40 fő	10	25
Ledinka	14 fő	5	3
Bundások	37 fő	5	10

1995-ben 17 csoport 250 fő alkotta a busók társadalmát

2002-ben 20 csoport 370 fővel vett részt a busójáráson

2008-ban 26 csoport 630 fő beöltözött farsangoló

2012-ben 35 csoport 950 fő alakoskodó farsangolt Mohács utcáin.

Tehát 2002 és 2008 között 6 év alatt 40 %-kal emelkedett a busók létszáma és ennél még nagyobb arányú a 2009 és 2012-es év közötti növekedés.

Természetesen ezzel arányosan a tánccsoportokban is megindult a beöltözés utáni vágy. A Mohács Táncegyüttes 110-120 fős alaplétszámából 5 éve még csak 10-15 fő öltözött be ma már ez a szám meghaladja 50-60 főt. A Zora Táncegyüttesnél ugyan csak ez a helyzet, az állandó létszám 70-80 fő 5 éve 5-10 beöltöző ma már 40-50 alakoskodó járja a várost farsang idején.

A Mohácsi Sokacok Olvasóköre tagjai ma már nem csak a születésük okán sokacok, hanem tagjai lehetnek mindazok akik cselekvésükben, szellemiségében és kultúrájában méltó képen képviselik a sokac hagyományokat.

A Sokac Kör Hagyományörző Tánccsoportja 24 tagjából 12 sokac 6 sváb és magyar etnikumu található Az Ifjúsági Tánccsoportra (25 fő), a Gyermek Tánccsoportra (25 fő), és az Óvodai Tánccsoportra (20 fő) kb. ugyanezek a százalékos arányok igazak. Ők is mind képviseltetik magukat a Pokladén

Ezzel azonban elértünk az egyik veszély forráshoz is, hiszen amíg 2002-ben a busók vasárnapi felvonulása alig egy órát vett igénybe az 2012-ben közel két órás volt a felvonulók meg növekedett létszáma miatt. A busók primitív alakoskodása, játékossága szembe fordul a karneváli elemmel, ami egyfajta „bezártságot” a „korlátok közé” szorítást eredményez, ez persze a felvonulás során értelemszerűen szükséges. Ez egyfajta deviáns viselkedési formákat is kiválthat a busókból. Ennek a kezelése a szervezők feladata, de tény, hogy ilyen intenzitású busó létszám növekedés mellett pár éven belül át kell gondolni a felvonulás időbeli elosztását.

A másik nagy veszélyforrás a megnövekedett idegenforgalmi érdeklődés. Az már most látszik, hogy Mohács kisvárosi jellegéből adódó keskeny utcák nem képesek egy bizonyos létszám feletti vendégsereg befogadására. Az elmúlt években a város és a szervezők felkészültek egy nagyobb létszámú látogató befogadására alkalmas busójárás leszervezésére. Ezt az eddigi hagyományos centralizált (Széchenyi tér) bemutatóktól eltérően további két helyszínt jelöltek ki, így egy kissé szét lehet húzni a tömeget.

További veszélyforrás a maszkfaragók tevékenységét érheti az ő munkáiknak a másolásával. Ezt egyelőre helyi szinten meg tudjuk védeni úgy, hogy évente szervezünk zsűrizést a maszkfaragóknak és csak a zsűrizett termékek kerülhetnek ki a kézműves vásárookra.

A maszkfaragók tevékenysége már az elem tapintható aspektusára vezet, melynek továbbélése, megtartása jelenleg biztosítottnak látszik.

A maszkokat kivéve jellemző módon a busók maguk készítik el jelmezüket és kellékeiket, esetleg vásárolják egy-egy ügyesebb társuktól. A bundákat és a maszkhoz szükséges szarvakat különböző helyekről szerzik be – itt említhető meg az az örömteli együttműködés, mely a magyarországi nemzeti jegyzék egy másik közösségével, a kunsági birkapörkölt karcagi hagyománya c. örökségelemet éltető kun pásztorokkal alakult ki. A karcagiak örömmel segítenek a busóknak: a maszkokhoz szükséges juhszarvakhoz és rackajuh-bundához tudnak jutni a karcagiak által.

A busó jelmezének alakítói a busójárás hagyományai mellett a busócsoportjának jellemzői, ismertetőjegyei (lásd pl. Favellás, Kürtös, Buzogányos csoportok), de bizonyos mértékig megjelenhet benne egyéni ízlése is (a bunda színe, a maszk arckifejezése, a szarv állása). Mindezen jellemzők és tudás általában apáról fiúra, illetve a busócsoportokon belül hagyományozódnak.

2012-ben 36 maszkfaragó volt nyilvántartva Mohácson, aki nagyobb mennyiségben (évi 5 db-nál több) készít álarcokat. Többeknek állandó tanítványai is vannak, illetve gyakran szerveznek

workshopokat mind mohácsiaknak, mind pedig érdeklődőknek. A maszkfaragás a nem igényel különleges, más famunkától eltérő szerszám-, illetve eszközkészletet.

A maszkfaragók szerepe és megítélése nagyon meghatározó egy-egy busócsoporton belül. Vannak olyan csoportok akik csak egy bizonyos maszkfaragónak az álarcait hordják. Ezen kívül a maszkfaragók a város által szervezett zsűrizésen is megmérettetik magukat neves szakemberek által.

A maszkfaragók megnövekedett számának lehet veszélye a termékek elsilányodása, azonban maga a közösség rendkívül erős szűrőként viselkedik, hiszen a busócsoportok nem vásárolják, viselik az általuk nem elég jónak tartott maszkfaragó termékeit, a város pedig igyekszik szabályozni a busójárás alkalmával a turistáknak árusított emléktárgyakat, azok színvonalát:

A Listára kerüléskor a Mohácsi Busójárás megóvása érdekében megalkotásra került a Busójárási etikai kódex, amely kiterjed a busókra, a vásárolókra és a látogatókra egyaránt. Ennek szemelőt tartásával igyekszünk megőrizni és betartatni busójárási normákat, illetve elejét venni a hagyomány erőteljes mértékű megváltoztatásának.

A zenészek tudása generációkról generációra hagyományozódik, egy-egy neves mester több tanítványt is oktat, esetenként egész zenekarok útját, tudását egyengeti. Egyes zenészek horvátországi mesterektől is igyekeznek trükköket tanulni. Hangszereik neves balkáni és magyar mesterek alkotásai. **Manapság egyre gyakrabban láthatóak-hallhatóak a tamburás lányok is - a híres mohácsi zenész, Népművészet Mestere, Versendy Kovács József gyakran fellép lánytanítványai tamburazenekarával is.**

C.3. A Lista céljaihoz való hozzájárulás

Ismertessék, milyen módon járult hozzá az elem listára kerülése a szellemi kulturális örökség láthatóságának biztosításához, illetve jelentősége tudatosításának növeléséhez lokális, nemzeti és nemzetközi szinten. Magyarazzák meg, a listára kerülés miként járult hozzá a kulturális sokszínűség, az emberi kreativitás tiszteletben tartásának előmozdításában, illetve a közösségek, csoportok és egyének közti kölcsönös tiszteletéhez.

A Mohácsi busójárás egyszerre fejezi ki a városhoz, egy társadalmi csoporthoz, a nemzetiséghez való kötődést. A busójárás lehetőséget teremt arra, hogy a közösség, az adott csoport, és az egyén kifejezze magát, egyfajta önkifejezés, reprezentáció. Az identitás kifejezésének és megélésének szabadsága a közösség, a „mi” csoport létezését legalizálja.

A mohácsi közösség viszonyulása a busójárás hagyományához példaértékű, s egyben a szellemi kulturális örökség tudatosításának élőképe, hiszen működése nyomán, és e tudatosság hatására a környező közösségek, határon túli és hazai falvak, települések is sorra újították meg a szokásaikat.

A mohácsi busójárás, mint szellemi kulturális örökség

A busójárás részletes programjának összeállítását előzetes megbeszélések alapján közösen végzik a városi szervezők, a civil szervezetek képviselői, a csoportok vezetői és valamennyi érdekelt. A városi egyeztető fórum kettő alkalommal az önkormányzat épületében a polgármester vezetésével, a megyei és városi szintű közbiztonsági, egészségügyi, közlekedési és múzeumi szakember bevonásával, valamint a civil szervezetek képviselőinek, a busócsoport vezetők és a közvetlen lebonyolításban résztvevő segítők részvételével zajlik.

Terveink szerint a busójárás köré alakult mesterségek bemutatására, látogatható kézműves alkotóházak kialakítását indítjuk el. Megkezdődött a busóudvar megépítése, amely a tervek szerint 2013. júniusában kerül átadásra. A busóudvar lehetővé teszi, hogy az ide látogatók egész évben betekintést nyerjenek e hagyományba, ezen kívül különböző kézműves foglalkozásokban is részt vehetnek a nyitott kézműves műhelyekben.

Látható, hogy a mohácsi busójárás valóban közösségformáló és közösségteremtő erővel bír. Helyt adva kortól, nemzetiségtől függetlenül mindenkinek, aki tiszteletben tartja a busójárás hagyományát, hajlandó ennek ápolására. A listára kerülés ellenére sikerült megtartania a mohácsi busójárásnak a sajátos, egyedi jellegét, amely nemcsak egy karneváli felvonulásból áll, hanem a busók örömtáncaiból, performance megnyilvánulásából, amelynek fontos eleme, hogy kapcsolatba kerüljenek az érdeklődőkkel, bevonják őket a játékukba is.

C.4. Az elem népszerűsítésére és erősítésére tett erőfeszítések

Mutassák be azokat az intézkedéseket, melyek az elem támogatására/népszerűsítésére és megerősítésére irányultak, külön részletezve minden olyan intézkedést, melyek a listára kerülés következtében váltak szükségessé.

A busójárás mára a város és a kistérség legjelentősebb és legfontosabb hagyományőrző eseménye, nemzedékeken át hagyományozódó élő gyakorlata, ünnepe és jelképe. Hiszen a karneváli események mellett létezik egy másik síkja is, amely az érintett közösség belső köreiből láthatatlanul zajlik az év minden napján. Nemcsak közösségteremtő és megőrző jelentőséggel, de a hagyomány gyakorlásában és a tudás átadásának folyamatában kialakuló identitásképző szereppel is bír. A minden évben farsang utolsó 6 napján zajló Mohács köztérét megtöltő busófelvonulásnak és a várost felbolygató kötött és spontán performance elemeket is tartalmazó rendezvénysorozatnak országos jelentősége, elismertsége és hatása van. A civil társadalom közösségei és csoportjai ezt az eseményt saját kulturális örökségüknek tekintik. A busójárás egyik kulturális jelentősége az, hogy határokon átnyúló, mivel a környező sokác falvak mellett a horvátországi közösségek is ennek hatására kezdték újra gyakorolni hasonló farsangi szokásaikat.

A mohácsi közösség viszonyulása a busójárás hagyományához példaértékű, s egyben a szellemi kulturális örökség tudatosításának mintája lehet, hiszen működése nyomán, és e tudatosság hatására a környező közösségek, határon túli és hazai falvak, települések is sorra újították meg a szokást.

Az elem népszerűsítésében nagy szerepet játszik a helyi Tourinform iroda és ennek turisztikai vásárai, marketinges felületei. Ezen kívül évről évre egyre több helyre tesznek látogatást a busók, busó csoportok, felvéve a kapcsolatot Európa más alakoskodó csoportjaival. A népszerűsítést elősegítik még a különböző reklám hordozókon való megjelenések- óriás plakátok, reklám filmek, stb.

A Mohácsi Busójárást népszerűsítik és a hagyományt erősítik a rendszeres táncházak, ahol az érdeklődők elsajátíthatják a délszláv táncokat. A táncházak egyébként havonta több alkalommal kerülnek megrendezésre. A busójárást megelőző hónapban pedig minden héten megrendezésre kerülnek ilyen alkalmak. A promóciós anyagok közé tartozik még, hogy interneten élő közvetítésként követhetik nyomon az érdeklődők a világ bármely tájáról a mohácsi busójárás főnapját- vasárnapot-, valamint a farsangtemetést.

Nagyon fontos megemlíteni, hogy a Szellemi Kulturális Örökség rendezvényein való rendszeres részvétel is hozzájárul ahhoz, hogy a Busójárás egyre ismertebb és elismertebb legyen.

A megnövekedett turista szám és busó csoportok létszáma miatt a következő intézkedéseket kell végrehajtani a rendezvény ideje alatt:

- Etikai kódex megalkotása
- Közlekedési rend módosítás- interneten, rádióban, illetve a megjelenő kiadványokban kapnak erről tájékoztatást a résztvevők
- Busójárási honlap létrehozása- [www. mohacsibusojaras.hu](http://www.mohacsibusojaras.hu)-
- Busójárási logó létrehozása, amellyel a mohácsi busójárást fémjelezni lehet
- Infopontok felállítása a város több részén

- Mentős, rendőrségi biztosítás
- Biztosítási terv készíttetése
- Folyamatos kapcsolat a katasztrófavédelem és a rendőrség munkatársaival
- A megnövekedett árusok száma miatt a külön kell pályázni az árus helyekre- a szervezők ezzel kívánják biztosítani, hogy a vásárlók ételben, italban és egyéb portékában is minőséget kapjanak-
- Led-falás kivetítők elhelyezése a kiemelt helyszíneken- Deák tér, Széchenyi tér, Sokacrév-
- Bluetooth falak elhelyezése amely segíti az ideérkezőknek a tájékozódását
- Ingyenes parkolási lehetőségek
- Ingyenes programfüzetek, amelyeket Tourinform Irodákba, szálláshelyekre juttatunk el, valamint a rendezvény ideje alatt kapják kézhez a turisták

A fotókiállítások neves fotósok közreműködésével jön létre akik fotóikat átadva biztosítják, hogy a busójárás egy-egy pillanata katarzist okozzon a szemlélődőben és legyen részese ennek a feledhetetlen jókedvnek amit úgy hívunk Poklade.

C.5. Közösségi részvétel

Ismertessék a közösségek, csoportok és egyének részvételét az elem védelmében és elkötelezettségüket annak további megőrzésében.

A busójárásnak, valamint a busóvá válásnak a listára kerülés előtt is nagy szerepe volt a mohácsiak életében, 2009 óta pedig a Busójárás nemzeti és nemzetközi téren is erősödött.

A Busócsoport vezetők egyre aktívabban vesznek részt a szervezők által létrehívott megbeszéléseken, saját kezdeményezéseiket egyeztetik a szervezőkkel, ebben az esetben a csoportok saját forrásán kívül további támogatásban tudnak részesülni és így akár egy életképes újdonság is létrejöhet ami később hagyománnyá válhat – Pl.: Vendéglőről vendéglőre – Avagy a Busók Bortúrája, vagy a Koporsó vízreeresztése, valamint a 2012-es év Veselje sa Busama programja.

A busócsoportok egyre nagyobb létszámmal képviseltetik magukat a táncházakban, és minden alkalmat megragadnak, hogy minél többen és minél jobban tudjanak táncolni és ismerjék a sokac táncokat.

A Mohácsi Sokacok Olvasóköreben (100 éves polgári kulturális csoport) lehetőség van a nyelvtanulásra, a táncok megtanulására, játszóházi keretek között pedig a hagyományok elsajátítására. A Sokadija zenekarral és a Hagyományörző Táncsoportjukkal példát mutatnak a busócsoportoknak és egyben segítséget is nyújtanak a táncok tanításával a sokac népviselet helyek felvételével és a busók viselkedésének tanításával.

A városban havi szinten két sokac táncház is működik egyik a sokac kör szervezésében a másik a Zora táncsoport közreműködésével. Mindkettőben fontos, hogy a sokac (horvát) táncokat minél többen elsajátítsák. A táncsoportokban egyre nagyobb számban van jelen a két generáció a szülők együtt táncolnak a gyerekeikkel.

Jelentősen megnőtt a városban tevékenykedő Népi Iparművészek száma, jelenleg hat busómaszk faragó és egy fazekas Népi Iparművész dolgozik. Rajtuk kívül busókellék készítő valamint bocskoros kézműves gondoskodik arról, hogy a busóknak folyamatos legyen az ellátásuk a felszerelésekben. A Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékén szereplő elemek összefogásának nagyon jó példája, hogy a Karcagiak Birkafőzés hagyománya segítségével az utóbbi időben egyre több birkabőrhez és birkaszarvakhöz jutnak a maszkfaragók.

A busómaszk kiállítások alkalmat nyújtanak a maszkfaragók zsűrizett alkotásainak nagyközönség előtti bemutatására. Ez a megmérettetés egy kicsit eltér a busótársadalom befogadásától, de egyben egyfajta irányt is tud mutatni a maszkfaragók többségének – miszerint és hogyan kövessék a hagyományt.

C.6. Intézményi háttér

Jelentse a reprezentatív listán szereplő elem intézményi háttérét, beleértve:

- a. *kezelésének és/vagy védelmének illetékes szervét/szerveit;*
- b. *az elemben érintett közösség vagy csoport szervezetét/szervezeteit.*

Az Unesco Szellemi Kulturális Örökség Reprezentatív listára való kerülése megerősítette a mohácsi busó közösséget. A város lakossága egyöntetűen a busójárás mellett áll, nemzetiségtől függetlenül. Elmondható, hogy Mohácson nem január 1 és december 31. között tart egy év, hanem busójárástól busójárásig tart. A busójárás koordinálását az Önkormányzat szakemberei végzik, aktív módon bevonva a busócsoportokat, civil szervezeteket.

A reprezentatív listára kerülést követően a Mohácsi Busójárás bekerült a helyi tantaervbe, amely lehetővé teszi, hogy a hagyomány megismerése, tisztelete és megőrzése már az általános iskolában elkezdődjön. Ugyanez elmondható a helyi szakközépiskoláról, ahol a rendészeti tanulók évről évre segítik a vasárnapi menet felvonulás lebonyolítását is.

Fontos intézményi háttér a Kanizsai Dorottya Múzeum is, amely nemrég egy európai uniós pályázatból került felújításra és a busójárás idején a farsanghoz kapcsolódó időszak kiállításával színesíti a város programját. A Kanizsai Dorottya Múzeum vezetője pedig rendszeresen előadásokat tart nem csak a felnőtt busóknak, hanem általános iskolás korosztálynak is, illetve rendszeresen konferenciákon mutatja be a Mohácsi Busójárást.

A jelöléshez annak idején hozzájárult, a pályázat elkészítésében részt vett, a meglévő adataikat rendelkezésre a bocsátotta a Mohácsi Sokac Olvasóköre, a Horvát Önkormányzat, a Busó Klub, a Mohácsi Városvédő és Városszépítő Egyesület, Ferkov Jakab a Kanizsai Dorottya Múzeum igazgatója.

A busócsoportok közösségi ereje megerősödött, több busócsoport van, mint a felterjesztéskor. A jelenlegi busó csoportok száma 35.

A beöltözők száma 1000 fő, amelyből közel 900-an busónak öltöznek, míg a többi alakoskodó szép busónak, ördögnek, jankelének, boszorkánynak öltözik.

Intézmények, civil szervezetek:

- Mohács Város Önkormányzata (G.O.)
 - A busójárás szervezője, a jelölés benyújtója
 - Szekó József polgármester
 - Vikár Csaba titkársági munkatárs
 - 7700 Mohács, Széchenyi tér 1.
Tel: 69/505-500 Fax: 69/505-505
E-mail: mohacs@mohacspk.hu , mohacs@mohacs.hu
www.mohacs.hu
- Kanizsai Dorottya Múzeum, (G.O.)

- A busójárás fő dokumentációs intézménye
- igazgató: Ferkov Jakab
- 7700 Mohács, Kisfaludy u. 9.
- 0036/69/306-604
- Mohács Térségi ÁMK, (G.O.)
 - horvát nemzetiségi nyelvoktatás, horvát nemzetiségi nyelvi nevelés
 - székhely: Mohács, Széchenyi tér 17.
 - Szekó József polgármester
- Kisfaludy Károly Gimnázium (G.O.)
 - nemzetiségi nevelés, hagyományápolás
 - 7700 Mohács Szepessy Ignác tér 6
(69) 311 255
- B.M.Ö Szakközépiskola- és Szakiskola, (G.O.)
 - nemzetiségi nevelés, hagyományápolás
 - **Székhely:**
Cím: 7700 Mohács, Kossuth L.u.71.
Tel: 69/322-106, 69/510-576
Fax: 69/322-106
e-mail: radnoti.mohacs@radmi.sulinet.hu
 - **Szent István u. telephely** (volt Marek)
Cím: 7700 Mohács, Szent István utca 18-20.
Tel: 69/322-222, 69/510-391
Fax: 69/322-222
 - **Kollégium**
Cím: 7700 Mohács, Liliom utca 50.
Tel: 69/311-525
Fax: 69/510-398
Kollégiumvezető: [Heréb János](#)
 - **Igazgató:** [Vajdicsné Gubritzky Magdolna](#)
- Mohácsi Sokacok Olvasóköre, (N.G.O.)
 - hagyományok felélesztése: Antal napi búcsú, horvát nyelvű szentmise, sokacbálok. Gyermek tánccsoport, tamburazenekar és a hagyományőrző néptánccsoport. Sokac és horvát nyelv oktatása
 - 7700 Mohács, Táncsics M. u. 34.
E-Mail: jaksics.gyorgy@freemail.hu
Kapcsolattartó tel.: 06 20 231 08 07
 - www.sokackor.hu
- Mohácsi Városvédő –és Városszépítő Egyesület (N.G.O.)
 - programszervezés, hagyományápolás, közösségszervezés

- +36 69 505-536
- **Mohács**, Széhenyi tér 1.

A Busócsoportok:

mindegyike Mohácsi illetőségű, ők (a kézművesekkel, zenészekkel kiegészülve) a busójárás tulajdonképpeni éltetői. Az egyes csoportok létszáma, gender-összetétele változó, hiszen rokonság és baráti kapcsolatok mentén szerveződnek; a csoporthoz való csatlakozás a csoportvezető és a csoport tagjai beleegyezésével folyamatosnak mondható.

- Boros Kóló, Botos, Bödönhajós, Buba Mara, Bundások, Busó bikák, Busó Club, Busuló, Buzogányos, Dunai Átkelés, Fantomhegesztők, Favellás csoport, Futottak még, Hamutiprók, Kecskeszarv, Kerekes, Klepetáló, Kolompos, Kürtös, Mladi Momci, Mohácsi Sokackör, Nagy Durranás, Obramenica, Opancari, Poklade, Sokaclányok, Stari Momci, Télűzők, Törökök, Tülkös, Vada Ugró Busók, Vidák, Zedan, Ledinka, Keleti Boszorkák.

C.7. A közösségek részvétele a jelentés készítésében

Ismertessék azokat az intézkedéseket, melyek a jelentés elkészítése során, minden egyes érintett elem esetében, a közösségek, csoportok és, adott esetben, az érintett személyek lehető legszélesebb körű részvételére irányultak.

Mintogy a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság évente több alkalommal szervez országos léptékű rendezvényeket, tart országos ill. megyei szintű közösségi fórumokat, napi kapcsolatban áll a Nemzeti Jegyzék közösségeivel. Az országjelentés tényéről is részletekbe menően ismertette az érintettekkel, akik ily módon pontos tájékoztatást tudtak adni tevékenységükről. A mohácsi, Reprezentatív Listán szereplő elemet őrző közösség számára a teljes országjelentési kérdőívet annak fordításával és a 'További útmutatás' elnevezésű UNESCO segédanyagot is elküldte, mely a közösség véleménye szerint rendkívül nagy segítségnek bizonyult. Az Igazgatóság vezetője személyes konzultációt is tartott a közösség képviselőivel, amely során a kérdések áttekintésére és értelmezésére került sor. Mindez után az Igazgatóság kérésére a közösség képviselői maguk készítették el beszámolójukat a listára kerülés óta eltelt idő tapasztalatairól, tanulságairól.

D. Aláírás az állam nevében

A jelentésnek az állam nevében hivatalosan aláírásra jogosult aláírásával kell záródnia, annak nevével, titulussal és a benyújtás dátumával kiegészítve.

Név:

Titulus:

Dátum:

Aláírás: